

קונמרם
אאלפך
חכמה

בלבבי משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך בחור

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקיישים: כוכבית [*]
סולמית [#] -
[מספר שיעור] -
סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך בחור

עבודה

ז

בלבביפדיה עבודת ה'

מחשבה

כה
לב

בלבביפדיה מחשבה
סוגיות במחשבה

רל"א שערים

לה

צירוף ב-ח/ב-ו/ב-ח/ח-ו/ר-ו-ר

קבלה

מג
מח

בלבביפדיה קבלה
מילון ערכים בקבלה

ארמית

נא

מילון ערכים בארמית

מדור עבודה

בלבביפדיה עבודת ה'
בחור

בלבניפדיה עבודת ה' בחור

שורש המידה של 'בחור' המתגלית אצלו ית"ש במלחמה השורשית שבין ישראל למצרים בקריעת ים סוף

ושורש הגילוי של מדרגת בחור מצידו יתברך שמו כידוע, היה במלחמה שהיתה בין ישראל למצרים בקריעת ים סוף כמו שנאמר בקרא "ה' ילחם לכם" שעל זה אומרים חז"ל "בקריעת ים סוף נגלה להם כבחור איש מלחמה", והרי שעיקר הזמן שהיה גילוי של הקב"ה לכנסת ישראל באופן של בחור במלחמה, זה היה במדרגה של קריעת ים סוף, ועל אף שהיו מלחמות שקדמו למלחמת ישראל עם מצרים כמו מלחמת ארבעת המלכים עם החמישה ועוד מלחמות שהיו, אבל הם לא מלחמות בין כנסת ישראל לאומה אחרת, רק ביציאתם ממצרים לאחר שבמצרים התחילה להתהוות הכנסת ישראל - שהשלמה של זה היתה במתן תורה - שם מתגלה מלחמה בין כנסת ישראל שיצאו ממצרים לבין מצרים, ולכן, כנגד שש מאות ריבוא ישראל שיצאו ממצרים, בא פרעה להילחם עמם באופן שהוא לוקח עמו "שש מאות רכב בחור" (שמות יד ז') שהם דייקא שש מאות כנגד שש מאות ריבוא נשמות ישראל.

והרי שכאן השורש וההתחלה של המלחמה הראשונה שהיתה בכנסת ישראל, ומכאן ואילך כשהם היו במדבר, היו כמה וכמה מלחמות, מלחמת מדין, מלחמת סיחון ועוד ולאחמ"כ כל המלחמות שהיו בכניסתן לארץ ישראל,

'בחור' - איש מלחמה

בחור - כדוגמא שנאמרה בקרא "בחורים וגם בתולות", זמן הבחרות אצל הזכר המקביל לגדר של בתולה אצל נקיבה, ומבואר ברבותינו שעיקר מה שמתגלה אצל האדם בזמן הבחרות הוא הכח של גבורה, ובדרך רמז - בחור בגימטריא גבורה.

וכמו שאומר הרמב"ם כידוע במורה נבוכים (ח"ג פרק נ"א), שבזמן הבחרות של האדם כוחות הגוף מתגברים בו, ומכח כך, הכח של המידות המזוככות וק"ו הכח של השכל הזך, עדיין נעלמים באדם על דרך כלל.

וזוהי ההגדרה של בחור שמצאנו ביחס למלחמה וכדוגמא שנאמרה בקרא "ושמונים אלף בחור עושי מלחמה" (מלכים א' י"ב כ"א) היינו משום הגבורה הנצרכת במלחמה, ולכן ביסוד הדברים הבחור שהוא בעל גבורה, הוא זה שיוצא למלחמה.

ביחס לתכסיסי המלחמה האם להילחם וכיצד להילחם, שזה מה שמכין למלחמה, זה שייך יותר לזקנים בבחינת 'נוטל עצה מן הזקנים' וכדברי הגמ' שכשבני ישראל היו יוצאים למלחמה יש סדר גדרי דינים של יציאה מלחמה שצריכים שיהיו, צריך יועץ, אורים ותומים וכו', אבל ביחס למלחמה עצמה בפועל, זה שייך כבר לבחור שהוא ה'איש מלחמה'.

^א ועל אף שבמלחמת ארבעת המלכים עם החמישה, אברהם אבינו נלחם שם, אך זה לא היה מדין כנסת ישראל כאומה.

וכך בכל המלחמות כפי שמבואר בנ"ך כסדר. ומ"מ א"כ, שורש המידה הנקראת בחור, מתגלה דייקא במלחמה הראשונה שהיא המלחמה השורשית בין כנסת ישראל למצרים בקריעת ים סוף.

"ה' ילחם לכם" דקריעת ים סוף - השורש הפנימי להצליח בכל המלחמות כולם

ובמלחמה הזו נאמר "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", כלומר - במקום שהוא השורש של כל המלחמות כולם בקריעת ים סוף, שם לא היה מלחמה כפשוטו שהכנסת ישראל נלחמים, אלא ה' נלחם בשבילם, - שאר המלחמות כמו מלחמת מדין ומלחמת סיחון ועוג, היו מלחמות שהכנסת ישראל נלחמו בפועל, אבל במלחמה שמוזכרת בכנסת ישראל בפעם הראשונה בתורה, שם מבואר ש"ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" זה השורש הפנימי של המלחמה, וה' ילחם לכם' היינו שאז הקב"ה מתגלה 'לכם' - לכנסת ישראל באופן של בחור "נראה להם כבחור איש מלחמה" שבחור הוא בגימטריא גבורה כמו שהוזכר, וזה א"כ השורש הפנימי שנמצא בכל המלחמות, ומכאן ואילך בשאר המלחמות הכנסת ישראל יוצאים גם בפועל למלחמה, אבל לעולם, על מנת שהם יוכלו להצליח במלחמה, צריך לעורר את השורש הפנימי של המלחמה הראשונה של ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" שהיה במלחמת קריעת ים סוף.

אלו הם דברים ברורים ויסודיים בשורש כל מציאות המלחמה.

שורש הגבורה שמכחה נקרע הים היא הגבורה על 'יצרא דעריות' שהתגלתה אצל יוסף

וכמובן, משורש הכח המתגלה בקריעת ים

סוף, מתגלה באחרית הימים המלחמה שנלחם בה משיח בן יוסף את מלחמותיהם של ישראל שהרי כמו שאומרים חז"ל כידוע מאד "מה ראה הים וינוס" - ראה ארונו של יוסף" והיינו שההתלבשות של ה' ילחם לכם" היה בארונו של יוסף, ולכן גם באחרית הימים, ה"ה' ילחם לכם" מתלבש במשיח בן יוסף שנלחם את מלחמותיהם של ישראל, והוא מעורר את ה' ראה ארונו של יוסף' שבו מתגלה כח הגבורה שבמלחמה.

ובעומק יותר, הרי כדברי החובת הלבבות כידוע עד מאד, הפנימיות של המלחמה היא מלחמת היצר, ומצד כך כשנאמר בקרא "כי תצא למלחמה על אויבך" מצד הפנימיות, במלחמת היצר הכתוב מדבר, וגילוי הדבר הוא במה שנאמר שם בהמשך הפסוקים "וראית בשביה אשת יפת תואר" וגו' שזה כל הדינים של היתר יפת תואר, וע"ז אומרים חז"ל "לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע", והרי שמפורש כאן להדיא שמה שנאמר בתחילה "כי תצא למלחמה על אויבך" שזה מתפרש באויבים כפשוטו, אף שהמלחמה מתחילה באויבים כפשוטו, אבל מיד מגיעה המלחמה היותר שורשית שהיא מלחמת היצר הרע ולכן נאמר מיד לאחר מכן שעומד לפני היוצא למלחמה הנסיון שהוא רואה אשת יפת תואר, שע"ז נאמר להדיא שסיבת ההיתר הוא מכח יצר הרע שהתעורר כאן, והרי שמלחמת היצר היא מה שמונחת כאן בפנימיות המלחמה.

ודייקא היצר הרע המתגלה כאן הוא של אשת יפת תואר וכדברי חז"ל כידוע "רובם בעריות וכולן באבק לשון הרע" - וזה רמוז בבחור עצמו שהוא אותיות רוב-ח', והיינו שעיקר המלחמה שמתגלה בבחור שנצרך לה גבורה בבחינת "גבור הכובש את יצרו" זה דייקא על יצרא דעריות, וזה מה שמצינו בבוועז שהוא נקרא גבור וכמו שאומרים חז"ל שעיקר גבורתו התגלתה במה שהוא כבש את היצרא דעריות שלו.

השורש הפנימי של ההתגברות על יצרא דעריות הוא "ה' ילחם לכם"

ולפי"ז, מה שנאמר בקרא "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" לא נאמר רק כפשוטו על המלחמה במצרים, אלא דייקא על שורש המלחמה הפנימית להתגבר על הפגם דעריות, וביאור הדבר - שהרי כדברי הגמ' בקידושין ובעוד מקומות "יצרו של אדם מתגבר ומתחדש עליו בכל יום ויום ומבקש להמיתו ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו", כלומר - מבואר כאן בדברי הגמ' להדיא שבכל מלחמת היצר האדם אינו יכול לנצח, שהרי יש כאן "יצרו מתגבר עליו" - גבורה של היצר והאדם אינו יכול לו. - ומכאן מה האדם יכול לעמוד כנגד היצר? - מכאן "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", והיינו שהעומק הפנימי של כל מלחמת היצר היא שהקב"ה עוזרו.

ואמנם, הני מילי כשהאדם נמצא במדרגה של קריעת ים סוף שאז נאמר "ואתם תחרישון", אבל וודאי שבתחילת הדברים האדם צריך להילחם כפי כוחו, אבל כשהאדם נלחם כפי כוחו, והוא עולה למדרגה העליונה יותר, הרי שמאיר לו האור העליון של שורש כל המלחמות כולם - שבפועל זה התגלה בקריעת ים סוף, ובקומת הנפש זה הגילוי של ההתגברות על יצרא דעריות שזהו ה"ראה ארוננו של יוסף".

עומק הבחירה אצל הבחור - אם יתגלה אצלו תוקף התאוה של ימי הנעורים או דייקא תוקף הכח להתגבר

והרי שעל המלחמה הפנימית הזו נאמר בעומק "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", ועל שם כן בחור נקרא בחור מלשון בחירה כי עיקר הבחירה - מצד המדרגה התחתונה של

וזהו א"כ שורש מלחמת היצר שמתגלה בקריעת ים סוף שהרי כמו שהוזכר מדברי חז"ל "מה ראה הים ויגוס - ראה ארוננו של יוסף" כלומר, שהסיבה שהים גס זה מכח שהוא ראה את השורש של גבורת המלחמה שהיה ליוסף שעיקר המלחמה שהיתה אצלו היא בנסיון שלו באות ברית קודש באשת פוטיפר, ומכאן שהים ראה את הגבורה שהתגלתה ביוסף, הוא נקרע.

ובמלחמה שהיתה אצל יוסף, כמו שאומרים חז"ל על הפסוק "ויפוזו זרועי ידיו - ויפוזו מבין זרועי ידיו", עיקר המלחמה היתה אם יהיה ח"ו פגם של טיפות מים שיצאו באופן של פגם ובזה יוסף נלחם והתגבר על יצרו, ומה שהוא התגבר שלא יצאו הטיפין הללו. היינו שהטיפות לא יצאו ממקומם אלא "מבין זרועי ידיו" כמו שדורשים חז"ל מהפסוק, והיינו שמכח גבורתו הם לא יצאו מהמקום התחתון באות ברית קודש, אלא יצאו לעילא י' טיפות מה' האצבעות של ב' הידים כמו שהרחיבו רבותינו בעומק הדברים.

ומ"מ, מכח ההתגברות של יוסף במלחמת היצר, נאמר "ראה ארוננו של יוסף" שמכאן כך דייקא נבקעו המים, כלומר - מכח ההתגברות שלו על הטיפות מים שלא יבואו לידי קלקול, הטיפות הללו שנתקנו, זה גופא מה שהתגלה בקריעת ים סוף שנבקעו המים.

ובעומק מונח כאן א"כ, ששורש המלחמה הראשונה שנמצאת בתורה שהיא מלחמת קריעת ים סוף, היא היא עומק מלחמת היצר להתגבר על הפגם דעריות באות ברית קודש שהיה ביוסף, וזה עומק הגבורה שמתגלה בבחור שזהו ה"ראה ארוננו של יוסף" כמו שנתבאר.

מלא רחמים". אבל כשבני ישראל לא עומדים במדרגת מתן תורה, ע"ז נאמר בלשון הגמ' בשבת "עלובה כלה שזינתה בתוך חופתה" כשהם נופלים לחטא העגל, - ודייקא חז"ל נקטו כאן לשון של זנות דעריות כיון שהם נופלים בחזרה למדרגת מלחמה עם יצרא דעריות.

והשורש של גילוי הדבר הוא בדברי חז"ל הידועים שבחטא העגל "לא עבדו ישראל עבודה זרה אלא כדי להתיר להם עריות".

והרי שזה מה שמונח בעומק של חטא העגל, ולכן דייקא כשהם הלכו לעבוד את העגל היה את חור שמיחה בהם ומנע בעדם, ועל מנת שהם יוכלו לעבוד עבודה זרה [כדי שיתורו להם לבסוף העריות] הם הרגוהו לחור והיינו שכיון שעיקר הניסיון שגרם להם בעומק לחטא בעגל ולעבוד ע"ז הוא יצרא דעריות, שזה נסיון במדרגת בחור, לכן הם מסלקים את מי שמונע מהם לעבוד עבודה זרה שזה חור, ב'-חור שכנגד הבחור, והרי שמתגלה כאן שהם נופלים מהמדרגה של "זקן מלא רחמים" למדרגת מלחמה של "בחור איש מלחמה".

וביאור הדברים בלשון ברורה - הרי ישנם שני חלקים ביצ"ר, יצרא דעריות ויצרא דעבודה זרה, והגילוי בקריעת ים סוף הוא כנגד יצרא דעריות, והגילוי של מתן תורה הוא כנגד יצרא דעבודה זרה.

ומה שמתן תורה הוא כנגד יצרא דע"ז - זה מה שמתגלה להדיא במתן תורה ששתי הדיברות הראשונות - "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו" והיינו שב'לא יהיה לך' שהם שמעו מפי הגבורה מונח ההפקעה של היצרא דעבודה זרה. ולעומת כך מדרגת קריעת ים סוף באה להפקיע את יצרא דעריות, וזה מתגלה ראשית במה שאומרים חז"ל בענין

הבחירה - 'מתגלה אצל האדם בזמן בחרותו, שהרי בהיות האדם בחור יצרו תוקפו וכלשון חז"ל "כאש בנעורת", וכן - "מה יעשה הבן ולא יחטא", שאז מתגלה תוקף כח היצר שבאדם, ושם א"כ, מתגלה תוקף המלחמה, ולכן בזמן היות האדם בחור מתגלה עומק כח הגבורה.

בחיצוניות כמו שהוזכר מדברי הרמב"ם, עיקר הגבורה המתגלה בבחור זה במה שיש לו את הגבורה שנמצאת בכח גופו ולכן מידותיו אינם מזוככות מכח רתיחת הדמים שישנה שזה מעורר את כח המדמה שמערב את המידות, וכמו שנתבאר רבות במקומות אחרים ששורש המידות הם ב'מדמה', ויתר על כן, גם שכלו איננו זך מכח רתיחת הדמים שעולים למח וגורמים לידי כך שהמוחין שלו אינם מזוככים אבל בעומק יותר, כח הגבורה שמתגלה אצל הבחור, היא לא רק מצד כח גבורת גופו אלא מצד גבורתו במלחמת היצר.

והרי שאצל הבחור נמצאת הבחירה בין שתי הקצוות שבו, הקצה האחד זהו תוקף התאוה של ימי הנעורים, אבל מאידך נמצא אצלו גם הקצה השני שזהו התוקף של הכח להתגבר. - וזה עומק ההארה שמאירה בקריעת ים סוף מצד תוקף מדרגת הבחור.

גילוי ה'בחור איש מלחמה' דקריעת ים סוף - הפקעה של יצרא דעריות וגילוי הזקן מלא רחמים של מדרגת מתן תורה - הפקעה של יצרא דע"ז

ולפי"ז, המשך מהלך הדברים - הרי לעומת מה שבקריעת ים סוף הקב"ה התגלה לכנסת ישראל כ'בחור איש מלחמה', במדרגת מתן תורה כלשון חז"ל, הקב"ה נגלה להם כ'זקן

^א להרחבה יש לעיין בערך 'בחר'.

^ד וכן בעוד לשונות קרובים לכך בדברי בחז"ל.

^ה וכפי שיתבאר לקמן שזה עליה ממדרגת המלחמה של קריעת ים סוף שהיא כנגד יצרא דעריות ולכן הקב"ה התגלה שם כבחור איש מלחמה.

שמתגלה במתן תורה.

וכנגד מדרגת יצרא בעריות המתגלה דייקא
בבחור מתגלה ה"ה' ילחם לכם" שבקריעת ים
סוף שזהו הגילוי של "בחור איש מלחמה".

ולפי זה, כשהם נופלים בחטא העגל ממדרגת
זקן מלא רחמים ליצרא דע"ז, אין זה נפילה
רק למדרגה שקדמה לה שבמקום שיתגלה
גם מדרגת 'זקן מלא רחמים' של מתן תורה,
מתגלה רק מדרגת "בחור איש מלחמה" של
קריעת ים סוף, שמכח כך יש להם את בחינת
"הקב"ה עוזרו" להתגבר על היצרא דעריות.

אלא כשהם נפלו ממדרגת מתן תורה, נופלים
בהתחלה ממדרגת הזקן העליונה שמקבילה
ליצרא דע"ז למדרגת בחור שמקבילה ליצרא
דעריות, והם נופלים יתר על כן גם ממדרגת
קריעת ים סוף עצמה שבמקום ה' ילחם
לכם ואתם תחרישון" שהיה בקריעת ים סוף
בבחינת "הקב"ה עוזרו", מתגלה שהם נופלים
ליצרא דעריות, שהרי "לא עבדו ישראל עבודה
זרה אלא כדי להתיר להם עריות", והיינו שהם
נופלים למדרגה שהם רוצים היתר על העריות

ומצד כך, המדרגה של "הקב"ה עוזרו"
מהיצרא דעריות שהתגלה ב"ה' ילחם לכם"
דקריעת ים סוף נעלמת והם נופלים למדרגה
שהמלחמה נמצאת כביכול ביד האדם עצמו
ללא "הקב"ה עוזרו". שזוהי מדרגת בחור
דקלקול, כלומר, בור דקלקול זהו בחור
שהתפיסה שלו היא שהוא גיבור, ובכחו
להילחם את שורש המלחמה שהיא המלחמה
עם היצר דעריות, ובכח שלו עצמו הוא יכול
להצליח.

והרי שמצד הבחור דתיקון המתגלה בקריעת
ים סוף נאמר ה' ילחם לכם ואתם תחרישון -
וכפי סדר העליה מתתא לעילא שנתבאר לעיל
שבתחילה האדם נלחם כפי כוחו ולאחר מכן
הוא מתעלה למדרגה של ה' ילחם לכם" -
אבל כשנופלים ל'בחור דקלקול', זוהי נפילה
לבחינת ה"שש מאות רכב בחור" של פרעה
שעמם הוא בא להילחם עם בני ישראל.

עיקר הגאולה ממצרים כידוע עד מאד "בזכות
נשים צדקניות נגאלו בני ישראל ממצרים"
כלומר - מה שהם נגאלו בזכות נשים צדקניות
זהו מכח המלחמה שקיימת עם מצרים ביצרא
דעריות, וכשבני ישראל גברו, זה היה בזכות
נשים צדקניות.

וכן זה מה שמתגלה בקריעת ים סוף "כי
כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו
לראותם עוד עד עולם" שקריעת ים סוף באה
להפקיע בשלימות את הכח של יצרא דעריות.

עומק הגילוי של "לא עבדו ישראל ע"ז אלא כדי להתיר להם עריות" - היפך הביטול יצרא דע"ז של מתן תורה והיפך הביטול יצרא דעריות של קריעת ים סוף

והרי שבתחילה כשבני ישראל עולים
מקריעת ים סוף למדרגת מתן תורה, היינו
שהם עולים מההפקעה של היצרא דעריות
שמכח קריעת ים סוף להפקעה של יצרא דע"ז
שבמתן תורה, אבל לאחר מכן כשהם נופלים,
מתגלה בדיוק הפוך, הם נופלים מביטול יצרא
דע"ז במה שהם עובדים עבודה זרה בחטא
העגל, ולאחמ"כ הם נופלים למדרגת יצרא
דעריות היפך הביטול יצרא דעריות המתגלה
בקריעת ים סוף.

ובלשון אחרת והיינו הך - הרי כפי שהוזכר
קודם לכן הם נופלים ממדרגת זקן למדרגת
בחור, שהרי כלשון הגמ' הידועה בקידושין
זקן נקרא זקן מלשון זה קנה חכמה, ומצד כך,
כנגד ה'קנה חכמה' יש יצר של דעות פסולות
ואפיקורסות, כנגד שכל דקדושה שמתגלה בו
בהירות האמונה, יש את הנפילה בשכל שזה
הבחינה של אפיקורס וכדו', וזהו השורש של
מדרגת יצרא דע"ז שכנגדו מתגלה במתן תורה
ה'זקן מלא רחמים' שהרי כלשון חז"ל "אורייתא
מחכמה נפקת", כנגד מציאות השיטות של ע"ז
עומדת מדרגת החכמה של זקן שקנה חכמה

ישראל בכללות או באנשי המלחמה עצמם בפרט, הרי שמתגלה חס ושלום 'ושב מאחריך' שזה סילוק שכינתו ית', כלומר שורש מדרגת המלחמה שהיא "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" שזהו שורש העליון של המלחמה דתיקון, נעלם.

ומצד כך, כיון שבני ישראל נופלים למדרגת בחור דקלקול, לכן כאשר יש עת צרה בכלל או זמן מלחמה בפרט, יש דין של "והרעותם בחצוצרות" שזה הסדר של תפילה צעקה תקיעה בחצוצרות שמתגלה בשעת מלחמה אצל עורכי המלחמה.

ונתבונן להבין עמוק - כשמתגלה מלחמה דקדושה כמו המלחמה שהיתה בקריעת ים סוף כמו שנתבאר, שם נאמר "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" שע"ז אומרים חז"ל כידוע עד מאד "ביקש משה רבינו לעמוד בתפילה, אמר לו הקב"ה למשה, לא עת תפילה הוא, בעתיקא תליא מילתא - דבר אל בני ישראל ויסעו", וזהו "ואתם תחרישון" שגם אינו זמן תפילה.

אבל כשנופלים ממדרגת מלחמה דקריעת ים סוף ושוב לא מתגלה "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", לכן דייקא שעת המלחמה הופכת להיות שעת תפילה, ומהי עניינה של אותה תפילה? - שמה שהתגלה בקריעת ים סוף 'ה' ילחם לכם' גם באופן של "ואתם תחרישון" ללא תפילה, יתגלה כאן ע"י תפילה, כלומר - כשנופלים לבחור שמתגלה בו כח של גבורה כשלעצמו, צריך את התפילה בכדי שיהיה "הקב"ה עוזרו" בכדי להאיר את ההארה של "ה' ילחם לכם" של קריעת ים סוף, אבל כ"ז הוא מחמת שתפיסת המלחמה הפכה להיות תלויה במדרגת הבחור כפשוטו, שהרי זה הדרך שבמלחמה שולחים דווקא את הבחורים דהיינו את בעלי הגבורה וכמו שהוזכר שבחור בגימטריא גבורה, וכיון ששולחים למלחמה את הגבורים - שם בוודאי צריך תפילה.

ומה שה'בחור דקלקול' מתגלה דייקא במצרים זהו משום שנאמר בהם "בשר חמורים בשרם וזירמת סוסים זרמתם" וכמו שאומרים חז"ל כידוע שמצרים היו שטופים בזימה ולכך כשאברהם אבינו ירד למצרים עם שרה הוא אומר לה "עתה ידעתי כי אשה יפת מראה את וגו' אמרי נא אחותי את" כמו שרש"י מביא שם על אתר 'היא לבנה והם שחורים וכו'.

וא"כ, כאשר הם נופלים ממדרגת מתן תורה, הם נופלים ראשית, למדרגת קריעת ים סוף שקדמה לה, אבל הם נופלים יתר על כן גם למדרגת "שש מאות רכב בחור" של פרעה ומצרים שהם אלו שבאים להילחם עם בני ישראל מהצד השני בקריעת ים סוף.

גדר המלחמה מצד ה'בחור דתיקון' - "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" ללא תפילה ומלחמה מצד ה'בחור דקלקול' שהוא גיבור כשלעצמו - מצריך תפילה וזעקה

והרי שאם מהצד העליון בחור נקרא בחור מלשון מובחר, שבתפיסה העליונה של המובחר מתגלה "ה' ילחם לכם" כמו שהוזכר, כשנופלים למדרגת בחור בבחינת "שש מאות רכב בחור" של פרעה זה נהפך למובחר שברכב פרעה כמו שמביא שם רש"י על אתר מדברי חז"ל [וכן בעוד ראשונים], והיינו שהנפילה שהם נופלים היא למדרגת פרעה עצמה שבחור זהו המובחר שברכב פרעה, וכמו שנתבאר, המובחר של פרעה זהו בחור שנמצא בעצם בתפיסת מלחמה כזו שהמלחמה תלויה בכחו ואינו שייך למדרגה של "ה' ילחם לכם", - זה עומק הנפילה של מציאות המלחמה.

והרי אף שבכללות נאמר "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך" אבל בעיקר בזמן המלחמה, אם מתגלה שיש 'ערות דבר' בכלל

¹ ולאו דווקא בחור במובן הפשוט שהוא בגיל הבחורות.

ש'על קרן השור' היינו בכדי לעורר את הנפילה של חטא העגל שישראל עבדו אז עבודה זרה, שלכן הם רצו שיכתבו את זה על קרן השור, וכמובן, מתוך אותו מהלך השתלשל גם חטא דעירות מהשורש של "לא עבדו ישראל עבודה זרה אלא בכדי להתיר להם עריות" ולכן חלק מהגזירות של יון היה שכל בתולה שנכנסת לחופה תיבעל להגמון תחילה כמו שאומרת הגמ'.

אבל מ"מ, שורש המלחמה היה במדרגה העליונה של מתן תורה, ובמדרגה הזו, המלחמה לא יכולה להיות כלל וכלל מצד התפיסה של גבור, אלא דייקא המלחמה היא באופן של 'גבורים ביד חלשים'.

ולמטה מכך, מתגלה ב'רבים ביד מעטים', שה'רבים' שהתגלה ביון זה 'רבים' דקלקול כמו שהוזכר לעיל בבחינת 'רובם בעריות' ולכן הנצחון כנגד כך היה 'רבים ביד מעטים'.

והרי שהחלק של המלחמה שכנגד ה'יצרא דעירות' שמקביל למלחמה של קריעת ים סוף, זוהי המלחמה של 'רבים ביד מעטים', מלחמה באלו שנאמר בהם 'רובם בעריות'.

וה'גבורים ביד חלשים' זהו החלק במלחמה שלא שייך לגדר גבורה של 'בחור איש מלחמה' כמו בקריעת ים סוף, אלא זה היה עומק של מלחמה מצד מדרגת מתן תורה שזוהי מלחמה במדרגת החכמה.

מהות ג' המדרגות של המלחמה

ולפי"ז נתבונן להבין עמוק את מהלך פני הדברים, מה מהות שלושת המדרגות של המלחמה מתתא לעילא: המלחמה התחתונה היא מלחמה כפשוטו שמי שנלחם הוא הבעל גבורה, - וכשהבעל גבורה הזה סובר שהוא ינצח מצד עצמו, אינו אלא שוטה - אבל במדרגה הזו מצד התיקון, זוהי עת צרה, ועת מלחמה זהו זמן של תפילה מצד המדרגה התחתונה של המלחמה, אבל זה עדיין לא מדרגת המלחמה של קריעת ים סוף אלא זה

והרי שזה הפוך בדיוק ממדרגת קריעת ים סוף שנאמר בה "ואתם תחרישון - לא עת תפילה", ומכאן ואילך משתנה כל המהלך של עורכי המלחמה שהם נופלים לתוך מציאות הגבורה עצמה בכדי להיות מעורכי המלחמה, שזה מה שמצריך את התפילה בכדי לזכות ל"ה' ילחם לכם".

שורש מלחמת החשמונאים ביונים - מלחמה במדרגת החכמה שהתגלתה במתן תורה ולכן שורש הנצחון באופן של 'גבורים ביד חלשים'

ונתבונן להבין יתר על כן - המלחמה דתיקון השלימה שהיתה, התגלתה בימי החשמונאים שנמסר בידם כח הקלקול של יון, ושם כמו שאומרים במטבע התפילה ב'על הניסים', שנצחון המלחמה היה של 'גבורים ביד חלשים', וכמובן, כפשוטו זה נס שעל אף שטבע הדבר שהגבור מנצח, כאן נעשה נס שהתהפכו הדברים והחלשים הם אלו שניצחו.

אבל לפי כל מה שנתבאר עד השתא, עומק הדבר ברור - כשהם יצאו להיות מעורכי המלחמה כנגד היונים, הרי עיקר הקלקול שהיה ביון זהו הקלקול של חכמת יון שהיא ה'זה לעומת זה' של חכמת התורה הקדושה, כלומר - המלחמה לא היתה שם במדרגה של 'בחור איש מלחמה' שהתגלה בקריעת ים סוף אלא היא היתה מלחמה במדרגה הגבוהה יותר בבחינת 'זקן מלא רחמים' שהתגלתה במתן תורה, כלומר מלחמה במדרגת החכמה של הזקן, וכיון שזה עומק המלחמה, לכן זה ברור שאין הוה אמינא לשלוח אנשים חזקים בשביל להילחם נגד יון, כי שורש המלחמה מול יון היא מלחמה של חכמת יון מול חכמת התורה הקדושה.

והרי כידוע עד מאד בדברי חז"ל, היונים אמרו "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל" וכדברי רש"י הידועים במדרש

ומצד כך, בקריעת ים סוף עדיין נשארים בתפיסת המלחמה בפועל ויש כאן מלחמה בין מצרים לבני ישראל, אלא שלא אנחנו נלחמים והקב"ה עוזר לנו בבחינת "הקב"ה עוזרו", אלא מתגלה "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון".

כלומר - אלו הם שתי מדרגות ששונות אחת מהשניה בתכלית, במדרגה הראשונה אנחנו נלחמים והקב"ה עוזר לנו והיינו שמכח תפילה וזעקה הקב"ה מסייע לנו, אבל מי שנלחם זה האדם עצמו.

ולעומת כך במדרגה השניה שהיא מדרגת קריעת ים סוף, מי שנלחם זה הקב"ה "ה' ילחם לכם".

אבל גם במדרגה הזו, עדיין יש כאן מלחמה בין מצרים לבני ישראל, אלא שהקב"ה עומד בצידם של ישראל ונלחם להם במצרים, אבל יש כאן בפועל במלחמה את שני הצדדים בני ישראל ומצרים.

אבל למעלה מכך, המלחמה היא בין מדרגת האמונה לכפירה והאמונה היא זאת שמסלקת את הכפירה - וזה עומק המלחמה העליונה.

המדרגה העליונה של מלחמת עמלק - מלחמת האמונה עם הכפירה

והמדרגה הזו של מלחמה היא המתגלה במלחמת עמלק, שהרי כמו שנאמר להדיא בפסוק "ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש" וכדברי המשנה בר"ה כידוע "וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה" וכו' שבזמן שמש רבינו הגביה את ידיו היו ישראל משעבדים את ליבם לאביהם שבשמים ומכח כך היו נוצחים במלחמה.

ולכן עמלק מגיע אל המלחמה אחרי קריעת ים סוף כשהם בדרך למתן תורה, כי עמלק בא לאפוקי את מדרגת מתן תורה ולכן דייקא כש"רפו ידיהם מן התורה" בא עמלק, כי הוא בא להפקיע אותם מן התורה.

המדרגה הנמוכה יותר, המלחמה הראשונה מתתא לעילא, שהיא באופן של זעקה וצעקה.

המדרגה השניה של מלחמה זוהי מדרגת המלחמה של קריעת ים סוף, שאמנם מתגלה בה מדרגת הגבורה אבל הגבורה היא - "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" שכשיש הכרה שלימה ש"לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה" אלא בני ישראל משעבדים את עצמם לגבורתו של הקב"ה, אז המלחמה היא במדרגה של "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון".

אבל על מנת שבני ישראל יהיו באותה מדרגה, כלומר לעלות מהמדרגה הראשונה למדרגה השניה, צריך שהאדם יהיה גבור כיוסף וגיבור כבועז על מנת לסלק את ה'יצרא דעריות', כי אם לא, הרי שהוא חוזר ונופל למדרגת התחתונה, שאז הגבור במלחמה הוא כפשוטו ונצרך תפילה וזעקה.

וזהו א"כ האופן לעלות מהמדרגה הראשונה של המלחמה למדרגת המלחמה השניה, בכדי להיות במדרגה של קריעת ים סוף שנאמר שם "מה ראה הים ויננס - ראה ארוננו של יוסף" שזהו יוסף שנתגבר על יצרו, שמצד בני ישראל, כח הגבורה שלהם לא מופנית אל המלחמה הטבעית שזהו כח הגבורה של הבחור כדברי הרמב"ם שהוזכרו, אלא עיקר כח הגבורה של הבחור מופנית למקום הפנימי של ההתגברות על 'יצרא דעריות'.

וגם שם, מצד האדם הוא לא יכול לנצח כי "אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו", אלא שכשהאדם נמצא באותו מהלך, אז מתגלה התפיסה של "הקב"ה עוזרו" באופן של "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו", ואז המלחמה בפועל הופכת להיות ע"י גילוי של "נדמה להם כבחור איש מלחמה" שהיא במדרגת קריעת ים סוף.

אבל למעלה מכך, שזה העומק הפנימי של המלחמה, זוהי המדרגה השלישית, להעלות את שורש המלחמה לאמונה שזוהי מדרגת "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום" שהתגלה במתן תורה.

"ויהי ידיו אמונה", כלומר שהוא מעלה את כולם יחד עם עלייתו לגבעה, ועל גבי כך, ע"י "ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש" בני ישראל משעבדים את לבם לאביהם שבשמים.

והיינו שמה מעלה את המלחמה לשורש העליון שלה ומכך הם היו נוצחים.

אלו הם שלושת המדרגות הכלליות הקיימות במלחמות לאחר החטא.

אבל בפרטות, בתוך כל מלחמה מתגלים בכנסת ישראל כל שלושת המדרגות.

לעין הרואה נראה שמי שנלחם זהו מי שנמצא במדרגה התחתונה שבפועל הוא יצא למלחמה - אבל זה אינו אלא שטות, כי אין בכחו אפשרות של נצחון, אלא מכח התפילה והצעקה.

אלו שנמצאים במדרגה השניה בוטחים בקב"ה - "בך בטחו אבותינו בטחו ותפלטמו" ובטחונם הוא ש"ה' ילחם לכם ואתם תחרישון"

כלומר - התפילה של אלו שבמדרגה הראשונה והבטחון של אלו שבמדרגה השניה הינם שתי מדרגות נפרדות, מי שבטוח לא מתפלל כיון שבדבר שאדם בטוח בו, הוא אינו מתפלל עליו, וכמו"כ מי שמתפלל לא בוטח, אלא שגם בתוך האדם עצמו ישנה בחינה של "מאמין ואינו מאמין" ומצד כך, החלקים שבנפש שבטוחים בקב"ה, הם אינם מתפללים, והחלקים שאינם בוטחים, הם אלו שצריכים תפילה, וכמובן יש מצוה להתפלל בכל אופן כיון שלעולם אין לאדם בטחון שלם בבחינת מה שמצינו שצחקה שרה לשמע הבשורה על לידת יצחק וכמו שמבארים רבותינו שלעולם יש צל צילו של גוף גם אצל האדם השלם שעדיין אין בו אמונה שלימה.

ובמדרגה העליונה של המלחמה שמתגלה אצל מי שנמצא בשורש העליון שלו, הרי שבזמן המלחמה מתעוררים אצלו יותר הרהורי כפירה, והמלחמה שלו היא להאיר את אור האמונה, - וזה הרי ברור מאד לכל בר-דעת, הרי המציאות היא שכשיש מלחמה,

והיינו שעמלק מעמיד את המלחמה בשורש שלה העליון שזה מלחמה באמונה, ולכן המלחמה נגדו היא באופן של "ויהי ידיו אמונה", כי זה מלחמה על המדרגה של "אנכי ולא יהיה לך".

ולכן משה רבינו שולח רק את יהושע ששם נאמר "ויחלוש את עמלק ואת עמו לפי חרב" אבל "משה ואהרן וחור עלו ראש הגבעה" - כי שם נמצאת המלחמה המדרגה הגבוהה שלה - ולכן נאמר כאן דייקא שחור עולה לראש הגבעה, כי מתעלה מדרגת חור שבבחור לראש הגבעה.

שלושת המדרגות המתגלות בכנסת ישראל בפועל בכל מלחמה

לפי"ז נתבונן להבין איך ראוי להיות היחס למעשה בכל מלחמה.

לאחר הנפילה בחטא העגל שבה אנו נמצאים, עדיין בכל מלחמה ישנם שלושה מדרגות בפועל בכנסת ישראל.

יש את אלו שהם יוצאים למלחמה בפועל, ואלו נמצאים במדרגה שהם נלחמים ע"י כוחם, וכשהם זוכים אזי "הקב"ה עוזרם", ושם באמת מתעורר הרבה "יצרא דעריות" ולכן זה מקום סכנה, שכיון ש'רובם בעריות', הרי שמקום המלחמה הוא מקום סכנה גמור כיון שיכול להתגלות שם ה"ושב מאחריך".

למעלה מכך יש את המדרגה של אלו שעבודתם היא עבודה של בטחון, לבטוח שהקב"ה ילחם בשביל ישראל בבחינת "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון".

אבל למעלה מכך יש את המדרגה המתגלה אצל עובדי ה' הפנימיים, ועל העובדי ה' הפנימיים מוטל להרים את כל העם כולו בבחינת "ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה", ואף שאין מקרא יוצא מידי פשוטו שבפועל הם עלו לראש הגבעה, אבל בעומק כשמה שרבינו עולה לראש הגבעה ועי"כ בני ישראל משעבדים את ליבם לאביהם שבשמים מכח

במלחמה היא שצריכים לראות את כל הקומה שבנויה בתפיסה של שלשלת, וכך רואים תמונה שלימה של כל המדרגות כולם מלעיל לתתא.

ובעומק, במלחמת עמלק שהתגלה "ויהי ידיו אמונה", שם נאמר אצל יהושע "ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב", וכמו שאומרים חז"ל [ומובא ברש"י על אתר] שהוא הרג רק את הגבורים, כלומר הוא הפקיע רק את הגבורה התחתונה של עמלק ע"י גילוי של גבורה דתיקון - גבורה מול גבורה - והרי שכיון שלא הושלמה מדרגת האמונה שהתגלתה ע"י "ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש", לכן לא נתכלה עמלק לגמרי. אבל אם מדרגת האמונה היתה נהיית מושלמת לגמרי, הרי שעמלק ג"כ היה מתכלה לגמרי.

אבל בדור אחרון, בדרא בתראה קודם ביאתו של משיח, כשבעת מלחמה מתעוררים אותם הרהורי כפירה של מלחמת עמלק - שנזכה בעזר השם שהאור של "ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש", יהיו הידים שיגלו את תוקף האמונה בשלימות.

ועי"כ יהיה את הנצחון העליון של מדרגת האמונה, ועי"כ ישתלשל בפועל 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" שיתגלה במשיח בן יוסף.

ואז לא יצטרכו את המלחמה התחתונה בפועל שהיא זו שמעוררת בפועל את ה'יצרא דעירות' ואת ה'יצרא דעבודה זרה'.

וזה ברור לכל בר-דעת, המלחמה שנמצאת בחוץ, גנוז בה עבודה זרה וגנוז בה עריות.

וכאשר זוכים, הרי שעולים למעלה מהמלחמה התחתונה שזה העליה לגבורה של "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" שבאה באופן של ביטול ה'יצרא דעירות'.

ומשם עולים ודבקים במדרגת המלחמה של ביטול יצרא דעבודה זרה.

וכאן מונח שלימות תוקף אור הגאולה במדרגה השלימה של "ויהי ידיו אמונה".

מכח שיש צורך לגבור על האויב, זה גורם שהרהורי הכפירה מתגברים, - וכפשוטו, זה רק 'היכי תימצ'י' שכיון שיש הצלחות במלחמה, זה גורם להרהורי כפירה, אבל נצרך להבין ברור שבעומק זה לא כך, אלא שזה גופא שורש המלחמה במדרגה העליונה שלה של כח הכפירה מול כח האמונה, ואמנם זה מתלבש כמובן על המלחמה התחתונה, אבל סוף סוף היא מעוררת את השורש של הכפירה העליון, והרי שגם אצל אנשי התורה, בעלי האמונה - עובדי ה' הפנימיים, מתעורר נקודה של הרהורי כפירה בבחינת "אשר נשיא יחטא לאשמת העם" שמכח 'אשמת העם' מתעורר גם בשורש אותה נקודה של כפירה, והם מבינים ששם עיקר מדרגת עבודתם במלחמה העליונה שנמצאת בשורש, והם משעבדים את לבם לאביהם שבשמים בבחינת "ידיו אמונה".

הבירור הנצרך לכ"א בזמן מלחמה בכל אחד משלושת החלקים שבמלחמה

ועולה א"כ, שכשנמצאים בעת מלחמה, בזמן של מלחמה, כל אדם ואדם צריך לברר בעומק נפשו לאיזה מקום משלושת החלקים הוא שייך. **ובעומק**, לכל אחד יש את כל החלקים וכל השאלה היא רק כמה הוא שייך לכ"א מהחלקים

כשהדברים לא עומדים בבהירותם, זה גורם שנעשה טשטוש של המוחין, טשטוש הדעת וע"י כן זה גורם שיש הערכה לאלו שנמצאים בתפיסה הכי תחתונה, - בוודאי שיש הכרת הטוב לכל אדם שמסייע בכל מדרגה כלשהי, בין אם כוונתו לטובה ובין אם אין כוונתו לטובה, כדוגמת מה שלומדים ממה שמשה רבינו לא היכה את היאור מכח שהיה לו הכרת הטוב אליו, ואף שאין משם ראייה רק לאופן שאין כוונה כלל, אבל לא לאופן שיש כוונה הפוכה, - אבל סוף כל סוף כיון שהוא קיבל ממנו טובת הנאה, יש הכרת הטוב גם למי שכוונתו הפוכה. אבל התפיסה שצריכה להיות

[שאלות מהשומעים]

שאלה: בענין מה שהתבאר בשיעור שצריך הכרת הטוב גם לאלו שנמצאים במדרגה התחתונה, לכאן' איך שייך הכרת הטוב לאלו שמפילים אותנו למקומות הנמוכים האלו של יצרא דע"ז ויצרא דעריות כשמדרגת המלחמה הזו לא קשורה אלינו כלל?

תשובה: שאלה נכונה מאד. ונסביר בקצרה ממש - בהסתכלות החיצונית האדם מסתכל הסתכלות של קצוות, כן - לא, חייב - פטור, מותר - אסור, אבל בהסתכלות הפנימית זהו תערובת, כלומר, אנחנו תופסים שכל דבר מורכב מחלקים, ואמנם בגדרי דין דבר שמעורב בו טוב ורע, יש אופן שעל אף שיש בו נקודות של טהרה, אבל לדינא הוא טמא, כיון שאזלינן בתר רוב חלקיו לכן הוא מוגדר כטמא, אבל כשאנחנו מתייחסים לתפיסה הפנימית של הלב, - ברור שאנחנו מתעסקים כאן עם דבר שהוא בתפיסה של ערב-רב, ובתפיסת ערב-רב - הרוב הוא רע והמיעוט הוא טוב, אבל עדיין יש הכרת הטוב על המיעוט.

וכדוגמא בעלמא, אדם הלך עם שלושת בניו לנהר, ושלושתם טבעו, ובא מישוהו והציל את שלשתם, ולאחר מכן הרג שנים מהם ואחד הוא השאיר, האם יש הכרת הטוב לאותו אדם? - בהגדרה החיצונית, אין לו שום הכרת הטוב אליו שהרי הוא הרג לו שתי ילדים, אבל ההגדרה הפנימית אומרת, אמנם יש פה תביעה עצומה על זה שהוא הרג לו שתי ילדים, אבל יש לו גם הכרת הטוב על הילד השלישי שהוא הציל לו.

זה המבט הנצרך בדרא בתראה, ואם לא נסתכל במבט הזה, הרי שלא נצליח להתעסק בדרא בתראה עם כלום, כי כל ההתעסקות בו היא עם ערב-רב, והרי שאנחנו מאבדים כל מבט נכון איך לקלוט את תפיסת המציאות, התפיסה שצריכה שתהא היא שכל דבר כאן הוא מורכב, אין כאן דבר שכולו רע ואין כאן דבר שכולו טוב, - ואמנם בגדרי "ד" אמות של הלכה", בהלכה ההגדרה היא ש'אזלינן בתר רוב' אם בדין כפשוטו של "אחרי רבים להטות" או של דיני ביטול רוב או בשאר דיני רוב שישנם, ובהגדרה רחבה יותר, כל חפץ שמורכב מטוב ורע, אם הרוב שבו הוא רע, הרי שהוא אסור לדינא.

אבל כשבאים להתייחס במבט הפנימי של הנפש, אנחנו מגדירים שיש כאן חלקים טובים וחלקים רעים, ועל אף שהרוב המוחלט הוא רע - ערב רב - אבל יש בו גם נקודות טובות.

ודוגמא נוספת - הרי החובת הלבבות אומר שכל היסוד של כיבוד אב ואם הוא הכרת הטוב, ולפי"ז אדם שגדל בבית שאביו היכה אותו, השפיל אותו ועשה בו את כל המעשים שלא ייעשו, האם אדם כזה צריך שיהיה לו הכרת הטוב לאביו או לא? - התשובה היא, זה באמת מצב מורכב, מצד אחד בוודאי שיש לו טענות על מה שאביו עשה לו כדין, אבל מצד שני בוודאי יש לו הכרת הטוב. - וזה מבט שצריך לקלוט - ואפשר לתת דוגמאות מכל דבר בבריאה כי הרי בהכל מונח תפיסה של ערב-רב.

וכמוכן, אין הכוונה שכשיש הכרת הטוב לאדם מהערב-רב, זה סיבה שהוא "דבק בו, כי בזה הרי הוא נדבק לערב-רב, אלא הכרת הטוב כמו שהוגדר רבות במקומות אחרים, עניינה היא להכיר את הדבר כמות שהוא, ומכח כך הוא מכיר את חלקי הטוב שבו, זה הגדר של הכרת הטוב, - אלא שבאופן שלאחר ההכרה בטוב, זהו טוב שראוי להידבק בו, הוא נדבק בו בבחינת "האומר לדבק טוב", אבל אם זהו ערב-רב, הוא לא נדבק בו, ולכל היותר מדין ההכרת הטוב הוא נותן לו שפע בבחינת "שדי בתר כתפוהי" בבחינת אחוריים ובאופן הזה הוא מחזיר לו טובה, אבל לא באופן של "אומר לדבק טוב" כי כאן זה לא טוב אלא 'ערב-רב' שהוא רע.

והרי שעל השאלה האם על החלקים של הטוב שנמצא בתוכו צריך הכרת הטוב, התשובה הברורה צריכה להיות - כן.

ועל השאלה האם למעשה להתחבר איתם, כשהשאלה היא ביחס לכלל מציאות ההנהגה כרבים, התשובה הברורה היא - לא. וכשהשאלה היא ביחס לכל יחיד ויחיד, האם לעזור לכל יחיד ויחיד שעזר לו אפילו אם הוא עשה לו רע יותר ממה שהוא עשה לו טוב, התשובה היא כן.

צריך להבין שהדברים הללו כל כך עדינים וכל כך מורכבים שזה גורם לידי כך - או שבני אדם הולכים לקצה אחד ופורשים כלל מענין של הכרת הטוב, ובהכל הם 'נגד', או שרחמנא ליצלן אנשים הולכים לצד השני ומתחברים, אבל המבט האמיתי הוא שצריך הבנה מורכבת שזה בחינת 'מעשה מרכבה' שהאדם תופס כל דבר בכל מרכיביו שזה הבנה מאד מאד עדינה.

וכמו שאומרת הגמ' הידועה בבבא בתרא 'אוי לי אם אומר, אוי לי אם לא אומר', כך גם בכל הדברים האלה, מצד אחד צריך להבין את האמת, אלא שהבעיה שלרוב הבני אדם אין את האוזן מלין תבחן' לקלוט את המורכבות, וגם לאחר שהם יראו את הדברים הללו שנתבארו, הם עדיין יסיקו מהם מסקנא לצד אחד - או שהם יפלו לצד הזה או שהם יפלו לצד השני - העדינות של הדברים היא מופלגת מאד והיא באמת לא שייכת לרוב בני האדם שאין להם את העדינות לקלוט את המורכבות, לא בשכל וכמובן לא בתפיסת הלב, וכמובן גם לא איך להוציא את זה לפועל בהנהגה באופן מעשי, אבל זוהי האמת כמות שהיא.

שאלה: הרב ביאר שבמדרגה התחתונה של המלחמה מצד התיקון זה מלחמה שמצריכה תפילה, ומי שנמצא למטה מזה, הרי הוא בגדר בחור דקלקול [בבחינת בחור של רכב מצרים], האם בכנסת ישראל יש מקום למדרגה הזו?

תשובה: זה נקרא גלות מצרים ששם היינו בתפיסה של בחור דקלקול - ולכן בנסיון של יוסף מצד המדרגה התחתונה, הוא היה בחור.

המשך שאלה: ולכא' א"כ, למה יש נקודה עדינה של הכרת הטוב, הרי הם לא עושים כלום?

תשובה: מתלבש בהם כח הגבורה, אבל זה נקרא בדברי רבותינו ניצוצות נפולים שנפלו למטה.

המשך שאלה: כלומר - שגם הצדיק שבמדרגה העליונה שמעלה הכל לאמונה, זה משתלשל למטה דרך הלבוש הזה?

תשובה: נכון בדיוק, ישנם ג' קליפות טמאות שיש להם רפ"ח ניצוצות שמחיים אותם, והרי שאור האמונה [= אמונה בגימטריא ק"ב שעם הכולל זה בגימטריא עגל] שנופל גם למטה, הם חלקי הניצוצות שמחיים גם את הג' קליפות טמאות שמתגלים באלו שמתייחסים לגבורת האיש כגבורה לעצמה, אבל יש בהם ניצוץ והניצוץ זה מתגלה בהם, ולכן רואים שבזמן המלחמה פתאום הם פונים לאביהם שבשמים, אם להתפלל ולצעוק או להודות - כי זה הניצוצות שמחיים אותם, וכמובן, זה דבר שמבלבל את הבני אדם כי הם רואים שיש כאן אמונה, אבל כולו בלכול כי אין זה אלא ניצוצות שמחיים את הקליפות.

המשך שאלה: אבל לכא' מי שמעלה את המלחמה למקום העליון הוא יכול להגיע לניצחון גם לא דרך ההתלבשות הזו, ואם כולם יהיו במדרגה הנכונה של אמונה, התשועה תגיע ממקום יותר גבוה ולא בהתלבשות הזו?

תשובה: הגדרת הדבר היא שמצד ההתלבשות של הנפש, מכח שאין נפש שמתוקנת עדיין באופן שלם, לכן זה עדיין מתלבש באותם אלו שחיים בגבורה התחתונה שלמטה ממדרגת התפילה.

אבל ישנה הבחנה נוספת המבוארת בדברי רבותינו, שעל אף שהדור נמצא במדרגה אחת, יהיו את אותם אלו שנמצאים במדרגה אחרת, ואותו אדם, גם אם הם לא היו נלחמים ג"כ היה לו הצלה גדולה, וא"כ, הם לא עזרו לו שום דבר, - אבל "מי יאמר זיכיתי לכבי" שהוא יכול לחוש שהוא במדרגה שלימה כזו שאין לו שום צורך במדרגה השפילה של גבורת האיש כפשוטו. וכיון שאצל רוב בני"א כמובן, יש להם איזשהו חלק מסויים גם בגבורת איש, כ"א כפי מדרגתו, ולכן יש לו מקום להכרת הטוב, אבל אדם שבאמת נמצא במדרגת בטחון גמור, ויתר על כן במדרגת אמונה גמורה וחלקי נפשו לא נפלו לשם, ממילא גם אין לו שום הכרת הטוב אליהם כי הם לא עשו לו כלום, אבל אצל רוב בני אדם אי אפשר לומר שאין להם חיוב הכרת הטוב כיון שיש להם חלקי נפש שנפלו לשם, - ולכן מתעורר בהם לפעמים תחושת הגבורה שהיא ניצוץ של עבודה זרה וכדומה.

המשך שאלה: האם לאדם שיש בטחון גמור, לא יהיה לו הכרת הטוב גם לאביו ולאמו?

תשובה: שאלה נכונה מאד, אבל לעולם כל עוד שהוא מתלבש בגוף של חומר, הרי שהוא עדיין מתלבש בגוף של אביו ואמו, משא"כ כאן שהוא אינו צריך להצלה שלהם, - כיבוד אב ואם זה מצוה דאורייתא לכבדם מצד שבפועל גמור סוף כל סוף הם אלו שהולידו אותו, ובפועל של החומר, זוהי צורת ההלבשה, ובוודאי שזה מתלבש בפועל על אף שזה הלבשה נמוכה מכח עולם החומר, אבל כאן, מי אמר שאם הם לא היו נלחמים, אותו אדם היה ניזוק - הוא היה יושב בביתו ואף אחד לא היה פוגע בו, והרי שהם לא הועילו לו שום דבר.

גם צדיק גמור אינו מופשט מן החומר חוץ מאליהו הנביא, וגם באליהו הנביא אם אביו היה חי - אם הוא חוזר ויורד לארץ - אומר החת"ס שהוא יכול לחזור בשתי צורות, או בלבוש הגשמי שלו או שהוא חוזר בלבוש של מלאך, וא"כ, כשהוא חוזר לארץ בלבוש של מלאך, באמת אין לו דינים והוא לא חייב אז בכיבוד אב ואם, כי הוא התפשט מן החומר, אבל אם הוא חוזר בלבוש של בשר ודם, הוא חייב בכל המצוות, כך אומר החת"ס וממילא הוא חייב גם בכיבוד אב ואם.

המשך שאלה: האם הכוונה היא מצד שנשאר לו ניצוץ שהוא עדיין מרגיש הכרת הטוב או אפילו אם הוא לא מרגיש את זה?

תשובה: על אף שבהגדרה פנימית בוודאי שזה נכון שיש הארה של ניצוץ כזה, אבל ההגדרה היא - בפועל הוא בא לעולם, ומצד כך, אלו הם אביו ואמו שהביאוהו לחיי עוה"ז. כלומר - ה'בפועל' הוא זה שמגלה לנו את מדרגת הדבר בגילוי, וכיון שבגילוי מדרגת הדבר היא שהם הביאוהו לחיי עוה"ז, לכן הוא חייב בכיבוד אב ואם.

שאלה: האם במדרגת המלחמה שבה צריך תפילה - שהיא למטה ממדרגת הבטחון - האם זה מדרגה שבה האדם בוחר אלא שהוא מסתייע כביכול מהקב"ה, או שזה למעלה מהבחירה?

תשובה: ההבחנה הפשוטה של תפילה היא מלשון "נפתולי אלקים נפתלתי גם יכולתי" כמו שרש"י ועוד ראשונים אומרים ש'נפתלתי' זה מלשון נתעקשתי, שנתעקשתי בתפילה, - וזה מה שמדרגת תפילה נקראת בלשון כללית בדברי רבותינו 'עת מלחמה', ובעומק, עיקר המדרגה הזאת היא הנמצאת במדרגת פסוקי דזמרה שהוא מלשון לזמר עריצים כמו שאומרים רבותינו, שזה בעצם תפילה של מלחמה.

אבל הנקודה היותר עליונה שהיא מדרגת שמונה עשרה היא פותחת ב"ה' שפתי תפתח" שהיא

¹ וכמובן ביניהם יש עוד מדרגה של יוצר אור וק"ש.

בבחינת האצילות שהוא עומד לפניו יתברך שאז האדם הוא מעין משה רבינו ששכינה מדברת מתוך גרונו, ומצד כך, אין הכוונה שהוא מתפלל אל הקב"ה אלא זוהי תפילה שיסודה הוא למעלה ממדרגת מלחמה, וכמובן, מי שלא נמצא שם, אצלו שם היא עיקר המלחמה כי קשה לו לכיין שם מכח המחשבות הזרות. אבל במדרגה הזו - זה מה שנקרא בלשון רבותינו זה נקרא "הוא מדבר בעד עצמו" בבחינת מה שנאמר בקרא "דברתי אני עם לבי" - זה המדרגה העליונה של תפילה.

שאלה: מדוע בטחון עדיין מתייחס למדרגת המלחמה הנמוכה יותר ואמונה נחשבת למעלה ממדרגת המלחמה הזו?

תשובה: במדרגת בטחון עדיין האדם נמצא בתוך מדרגת מלחמה, כלומר, יש כאן עדיין מקום של חסר אלא שהאדם בוטח בהשלמה של החסר, אבל מצד האמונה השלימה, הכוונה היא שהאדם נמצא בתוך החושך - והוא לא חסר.

יש מי שיש לו חסר והוא מתפלל.

יש מי שיש לו חסר והוא בטוח שזה יושלם, אבל עדיין כרגע חסר לו, אלא שהוא בטוח שזה יושלם ויש מי שנמצא במקום שלא חסר לו כלל, - אלו הם שלושת המדרגות שהוזכרו.

ובמדרגה השלימה של "אמונתך בלילות" היינו שהאדם לא רואה את החושך כחסר אלא כאופן אחד של גילוי, וכפי שנתבאר רבות במקומות אחרים ש"גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור" היינו שיש סוג של גילוי שנקרא אור ויש עוד סוג של גילוי שנקרא חושך, וכשהאדם דבוק במדרגת האמונה, החושך הוא סוג של גילוי, ובמדרגה הזו, כבר עכשיו לא חסר לו כלום. וכדוגמא מעשית - הרי "בן שמונה לחופה", - האם אדם שהוא בגיל שבע עשרה, זה נקרא שחסר לו אשה, - אף שוודאי הוא 'פלגא דגופא' והוא שרוי בלא תורה ובלא חכמה, אבל למעשה בהגדרה הדינית כיון שלא הגיע הזמן של 'בן ח' לחופה' הרי שביחס לשלב הזה, הוא לא חסר, ורק ביחס לשלב הבא הוא חסר.

זוהי האמונה שהיא במדרגה של חושך, ששם אין מציאות מושגת אלא הכל קיים כמות שהוא, כמו שכשהאדם רואה שיש לו שבעה נקבים בראש, הוא לא רואה שיש לו שבע עיני חסר אלא הוא מבין שזה מקומות שדרכם יוצאים חושי הנשמה, והיינו שהתפיסה העליונה של נקב היא שהוא לא רואה את הנקב כחסר. - בתפיסה התחתונה נקב זהו חסר שבתפיסה הכי קיצונית זהו ה'נוקבא דתהום רבה', אבל בתפיסה העליונה של הנקבים, הם חלונות של גילוי, אופנים של גילויים, כדוגמת בית שאם הוא יהיה בלי חלונות הוא לא בית, - וזוהי התפיסה של 'זכר ונקיבה בראם ויקרא את שמם אדם' שכשיש דבר בולט ודבר חסר, האדם לא רואה שלכל אחד חסר את הצד השני שלו אלא הוא רואה שזו תפיסת המציאות כמות שהיא לראות את כללות שני ההפכים כדבר שלם, כשרואים כל שני הפכים כדבר שלם הרי שלעולם אין חסר, זוהי האמונה שבבחינת חושך.

שאלה: אם זה הגילוי, א"כ מה שייך ציפיה למשיח?

תשובה: כפי שנתבאר כבר רבות במקו"א לכל אדם יש בכל הקומה שלו את הכל, וכל השאלה היא רק מה נמצא יותר בגילוי וכמה הוא נמצא בגילוי, ובמקום של מי שנמצא בתפיסה הזו, שם זה נקרא שהוא כבר זכה למשיח, אלא שהמקום בנפש עדיין מרגיש איזהו חסר צריך לצפות למשיח, ומקום הזה - אם זה "אחכה לו בכל יום ויום שיבוא" והוא בטוח שהוא יבוא, מאיר לו הבטחון, אבל אם הוא לא מרגיש את הבטחון שהוא יגיע אלא בבחינת "נתיאשו מן הגאולה", הוא עדיין מתפלל, אלא שאם זה יאוש גמור ח"ו, הוא כבר כופר.

שאלה: האם הבחינה העליונה של תפילת שמונה עשרה שנתבארה כעת, זוהי הבחינה שמוזכרת

בליקוטי מוהר"ן שהקב"ה כביכול נותן לאדם את הדיבורים וזה בחינת רוח הקודש.

תשובה: מה ש'רוח הקודש' היא במדרגת רוח, ההגדרה של זה היא - שפע שנמשך מלעילא לתתא שזוהי התפיסה שנקראת רוח, והשורש של הדיבורים הללו יכולים להיות מהמדרגה העליונה אלא שכשהם מתפשטים לתתא הם משפיעים למלאות נקודה של חסר.

ונסביר בלשון ברורה - אם האדם מתפלל מדעתו שלו על נקודת החסר, הרי שהוא כבר נמצא בעצם תפיסת החסר, אבל אם זה בגדר 'נבואה קטנה' שנכנסה לפיו כדוגמת מה שמבואר בגמ' בברכות "השכים בבוקר ונפל לו פסוק לתוך פיו הרי זה נבואה קטנה", כלומר - זה נמשך מהמקום שלמעלה מהחסר וזה יורד בהגדרה כוללת, אל תוך מקום החסר.

וא"כ, יש את המדרגה שלמעלה מן החסר, יש את המדרגה שלמטה מכך שהיא מדרגת הבטחון, ויש אופן שזה יורד למדרגה של תפילה, אבל זה נמשך ממקום שלמעלה מן החסר אל תוך מקום החסר.

והרי שאם הוא במדרגה היותר עליונה, א"כ הוא דבק במדרגה שאין כלל חסר שכמו שנתבאר זוהי הבחינה של "לא עת תפילה הוא" שזה למעלה ממקום חסר כלל, והמדרגה שלמטה הימנה, שאף אם יש חסר, הוא בטוח שהחסר יושלם והוא איננו צריך להתפלל, ולמטה מכך שיש חסר והוא מתפלל להשלמת החסר.

שאלה: האם עבודת האדם היא להתחזק בכח האמונה ולבטל את כח התפילה או שיש צורך לאזן בין שניהם?

תשובה: האדם צריך להכיר את מדרגתו, היכן הוא נמצא, ולהתחזק ב'אמונתך בלילות', וכן להתחזק בבטחון מעבר למדרגה שבה הוא נמצא עכשיו - לשלב הבא, ובמדרגה שבה הוא נמצא, בוודאי שהוא צריך להתחזק.

שאלה: למה הנסיונות האלו באים דווקא במלחמה ולא בשאר חלקים שצריך אמונה ובטחון כמו פרנסה ורפואה, - הרי את ההתעוררויות על ה'כוחי ועוצם ידי' ישנם גם בשאר החלקים?

תשובה: זה בוודאי שבשעה שמתגלה מלחמה יש בה גילוי של מציאות חיים ומוות, אבל אם אין שאלה של חיים ומוות בגילוי, זאת אומרת שלא התעורר נקודת השורש, ובלשון ברורה - במקום שמתעורר חיים ומוות, כלומר שהשורשים נמצאים בגילוי, וכיון שבמלחמה השורש של חיים ומוות מתגלה, זאת אומרת שהשורש של התפיסה מתגלה ולכן זה מגיע לאמונה שהיא שורש הכל - "וצדיק באמונתו יחיה".

ועל אף שיש אופן שאדם שאין לו מה לאכול ימות, אבל ע"ד כלל זה לא נמצא בכזה מצב של גילוי וכידוע שגם אותם אלו שמתו ברעב, ע"ד כלל מתו מבושה, ולכן, בצורה מעשית, כשאדם בדור דידן יש לו קושי בפרנסה, אבל ע"ד כלל זה לא מצב שהוא ח"ו ימות יכול להיות שיהיה לו מכח כך נסיונות קושי בשידוכים וקושי בחינוך ילדים וכו' אבל זה לא שאלה של חיים ומוות.

המשך שאלה: ובאופן של רפואה אם יש ח"ו סכנה.

תשובה: באמת ברפואה מתגלה אותו דבר כמו במלחמה, כל אדם שנמצא בבית חולים הוא מתמודד עם עריות, וכל אדם שנמצא בבית חולים, הוא תולה איזו תקוה ברופא והרי שחוזר שוב אותה התמודדות שישנה בגבורת האיש של אנשי המלחמה, - זה מתגלה בפועל, וכל מי שעבר את זה יודע את זה טוב מאד...

מדור מחשבה

בלבביפדיה מחשבה

בחור

סוגיות במחשבה

בחור

בלבביפדיה מחשבה

בחור

שורש הבחירה הוא בחירתו של הקב"ה.

הסיבה שנער צעיר נקרא בחור, שעיקר זמן הבחירה של האדם נמצא בימי בחרותו, אז דמו רותח בבחינת מ"ש (קהלת יב, א) זכור את בוראך בימי בחרותיך. בחירת האדם היא בין החיים למוות ובין הטוב לרע, ונאמר (דברים ל, יט) ובחרת בחיים.

ידוע שעיקרו של דבר הוא המקום הראשון שנכתב בתורה, ויש להתבונן שהפעם הראשונה בה נכתב לשון בחירה בתורה היא לגבי המלאכים. שנאמר (בראשית ו, ב) 'ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה ובנות ילדו להם. ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה, ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו'. ורש"י הביא שני לשונות לבאר מי הם בני האלוהים, לשון אחד שהיו בני השרים והשופטים, ומובן שהם בעלי בחירה

אבל הלשון השני שהביא רש"י, שמדובר על השרים ההולכים בשליחותו של מקום, דהיינו המלאכים. וכמו שאמרו חז"ל, שאלו הם המלאכים שירדו מלמעלה ונפלו והפילו את האדם. ופירש עוד רש"י, ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו, אף בעולת בעל הזכר והבהמה.

וקשה שהרי הבחירה ניתנה לאדם, והבעל חי קרוב לבחירה אף שאין לו בחירה גמורה כמו שאמרו חז"ל. אבל המלאכים לכאורה הם עושי דברו, ומציאותם שעושים את שליחותו של מקום, וע"כ נקראו מלאכים שזה מלשון שלוחים. ויש לעיין מדוע המקום הראשון שנכתב לשון בחירה הוא במלאכים. ומבואר ששורש הבחירה הוא במלאכים, והדברים צריכים בירור.

והביאור בזה, שידוע ששורש הבחירה הוא

בחירתו של מקום, שהוא יתברך שמו אינסוף, והוא אינו מוגבל כלל, ויש לו אפשרות לבחור כרצונו, ואין כל כח שמגביל אותו, ונמצא שהקב"ה הוא שורש הבחירה. ואילו בחירתו של האדם מוגבלת, שכוחותיו מוגבלים ובחירתו היא בין הגבולות שיש לו.

ובחירתו של הקב"ה הנגלית לנו היא ביחס לכך שהוא בחר לברוא נבראים. והאופן שברא הוא איסתכל באורייתא וברא עלמא, ועומק הבחירה שהוא בחר בנו הוא לא רק הבחירה העצמית שהוא בחר בנו, אלא הוא בחר בתורתו, ואיסתכל באורייתא וברא עלמא, וזו היא בחירתו בנו. והחיבור של הקב"ה התורה וישראל, זו בחינת החיבור של קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל.

וזה מה שאנו אומרים, 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו', ו'אתה בחרתנו מכל העמים'. שבחירתו של הקב"ה היא בישראל.

ותוספת ביאור בזה, שהמילה בחר יש בה כמה צירופים בלשון הקודש. חבר, שהוא מלשון חיבור, וחרב, שהיא מלשון חורבן. והביאור בזה שכאשר בחרים בטוב, הבחירה היא לא כפשוטו אלא החיבור שנוצר מכך לקב"ה. וההיפך מהחיבור הוא חרב, כמ"ש (ירמיהו נ, לו) חרב אל הבדים ונואלו, אם הוא בחר ברע הוא בחר בקלקול, שמפריד את האדם מהקב"ה והוא היפך החיבור.

והתורה ניתנה בחורב שם היה עיקר הבחירה, אם יקבלו את התורה מוטב. ואם לאו העולם יהפך לתוהו ובוהו ויהיה חרב. והחיבור לקב"ה הוא בבחינת 'כי היא מחברתך ואשת חיקך', שהתורה נקראת אשת חיל, והבחירה היא להתחבר לתורה. ואילו הבחירה ברע היא בבחינת צמצום, ולשון איסור הוא מלשון בית האסורים.

האדם היא הצמצום, שכשהאדם בוחר בטוב הוא מצמצם עצמו מן הרע, וכשבוחר ברע הוא מצמצם עצמו מן הטוב. אבל הצמצום של הרע שנעשה ע"י בחירה בטוב הוא צמצום שמביא לידי הרחבה. ובעומק עבודת האדם היא להיות דומה לקב"ה, כמו שאמרו חז"ל (סוטה יד, א), מה הוא רחום אף אתה רחום מה הוא חנון אף אתה חנון.

ולפי"ז יתבאר דברי הגמרא בגיטין, והמכשילה הזאת תחת ידיך - אין אדם עומד על דבר הלכה אא"כ נכשל בהם. וכן אמרו (ברכות לד, ב), במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד. וזהו (משלי כד, טז) 'שבע יפול צדיק וקם'. והביאור בזה שהבחירה באה מתוך החרבה ומתוך ההחרבה הוא מרחיב. וכמו שהקב"ה בורא עולמות ומחריבן, שמתוך הקלקול ברא התרחבות.

שורש הבחירה הוא במלאכים - יצר הטוב ויצר הרע.

ולפי"ז יתבאר היטב מדוע שורש הבחירה בתורה נאמר במלאכים, שהרי כח הבחירה של האדם הוא בין היצר הטוב ליצר הרע, ששניהם עומדים על מפתחי ליבו זה לימינו וזה לשמאלו. וכמובן הבחירה עצמה נעשית ע"י האדם, ואין כוחות מניעים את צדדי הבחירה. וא"כ גוף הבחירה הוא במלאכים, שהאדם בוחר האם להתחבר ליצר הטוב או ליצר הרע ועיקר מקומם של המלאכים הוא למעלה, פרט למלאכים שיוורדים למטה והם יורדים בדרגה, 'כל מאן דנחית מדרגא קדמא דהוה ביה, קארי ביה מיתה'. ומבואר שמלאך שיוורד מדרגתו קרי בו מיתה וקרי בו חורבן. וכמו המלאכים שהפכו את סדום שנענשו ולא יכלו לחזור למעלה כמו שאמרו חז"ל. אמנם ישנם מלאכים שיוורדים למטה לשליחותם ומיד לאחר מכן עולים למעלה, כמו המלאכים שבאו לאברהם אבינו, ואליהו הנביא שיוורד

ובדרך הרמז האותיות שלפני ב-ח-ר הן א-ז-ק, מלשון אזיקים קושרים, מרמז שהבוחר ברע הוא מצמצם. ואלו הן אותיות חרב שמחריבות, אבל ההפך מהחרבה זה הרחבה, שהבוחר בטוב בוחר בהרחבה.

בחירתו של הקב"ה היא הרחבה שמתגלה בצמצום.

ומתגלה שורש הבחירה אצלו יתברך, שהוא הרחבה מוחלטת. והקב"ה בחר, שבצד הטוב יתרחב החיבור, ובצד הרע יתקלקל. וכשהוא יתברך בחר לברוא נבראים, השורש של הבחירה הוא אין סוף, והוא בחר לברוא נבראים, כלומר, הוא בחר בצמצום ולא בחר בהרחבה, וזו היא בחירתו של מקום. וכשהקב"ה בחר בתורה ובישראל, שורש בחירתו היא המרחב הגמור, והוא בוחר לברוא נבראים בעלי גבול וצמצום, וזו ההגדרה הפשוטה של בעלי בחירה. ובעומק נוסף, הוא בחר לגלות את הבלתי בעל גבול בגבול, לגלות את ההרחבה במקום הצמצום.

ובסדר הבריאה מתגלה גם כיצד הקב"ה ברא את העולם בצורה שההרחבה מתגלית בצמצום, שמתחילה היה בורא עולמות ומחריבם. שבתחילה הוא ברא נבראים והיה הדבר חרב, שהנבראים נבראו בצמצום שהוא חורבן. אבל בחירתו של הקב"ה היא בחירה לא מוגבלת, ומתבאר שהקב"ה כביכול בחר בצמצום, אבל בעומק הדבר הוא בחר בצמצום שיתגלה בהרחבה, ואח"כ ברא עולמות חדשים וקיימן. ולכן הוא ברא עולמות והחריבן, שמתוך החורבן תהיה הרחבה ובחירה בטוב. ואם הבוחרים בוחרים ברע העולם יחרב, ואם יבחרו בטוב העולם יתקיים. וע"י החיבור לתורה מתחבר האדם לקב"ה וזהו החיבור שמרחיב ומתקן את העולם.

ושורש הבחירה הוא בקב"ה שבחר בצמצום וכך יכול האדם לחטוא, אבל הצמצום הזה הוא יסוד ההתרחבות. ועומק כל הבחירה של

העולם חזר להיות כבתחילה. ועומק בניית התיבה ע"י נח, שנח בנה את התיבה מחלקים מהעולם הקודם והם היו חלק בבניית העולם החדש. שעל שורש החורבן נברא העולם מחדש.

שלושת הפעמים הראשונות שהוזכרה בחירה בתורה היא ביחס לדבר שאין בו בחירה.

פעם נוספת נאמר בתורה בתורה לשון בחירה, בפרשת לך לך (בראשית יג) שאברהם ולוט הלכו יחדיו, וגם לאברהם וגם ללוט היו צאן ובקר והיה מקנם רב ולא יכלו לשבת יחדיו, ויהי ריב בין רועי אברהם לרועי לוט, ויאמר אברהם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך כי כל הארץ לפניך, היפרד נא מעלי. וישא לוט את עיניו וירא את כל כיכר הנהר כי כולה משקה, ויבחר לוט את כל כיכר הירדס ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מאחיו. ונאמר שלוש בחר ללכת לסדום, והוא נמשך אל מקום הרשע.

על סדום הקב"ה אמר שמצא בו את דוד עבדו נאמן, ובכל המעשה של סדום משם התקיים העולם שהיה שם חורבן שונה מחורבן המבול שהיה בכל העולם, אבל היה שם חורבן פרטי ומשם התרחב עולם חדש. וכל מה שיצא מסדום שבנותיו השקו אותו ויצא ממנו זרעו של מואב - דוד, לא היה כלל מבחירתו, שהרי הוא היה בשכרות. וכך גם שורש משיח בן דוד שיצא מיהודה היה ללא בחירה שחז"ל אמרו שבא מלאך ודחפו. וכן הגמרא בשבת דורשת ממה שנאמר (קהלת יב, א) 'ובאו ימים אשר אין לי בהם חפץ', אלו ימים שאין בהם בחירה, ואלו הם ימות המשיח. שהארת המדרגה של המשיח היא שאין בה בחירה.

ויש לעיין כיצד שוב פעם נאמר לשון בחירה בדבר שהוא שורש המקום שממנו אין בחירה, וכך הפעם הראשונה שמוזכרת בחירה בתורה היא ביחס למלאכים שאין להם בחירה, ובפעם

לברית ועולה. אבל שני מלאכים מקומם למטה - יצר הטוב ויצר הרע, ששניהם נמצאים בתוך האדם.

וכך גם המלאכים שהוזכרו לעיל, שאף שהם ירדו למטה לא החזירו את שליחותם לפני המקום, כמ"ש במסכת בבא בתרא, שמי שמשתלח מחזיר את שליחותו לפני המקום. אבל המלאכים האלו מבואר ברש"י שנתערבו בבני האדם, ופשטות ההבנה שהלכו ונשארו את הנשים והתערבו בבני האדם. אבל רש"י ביאר שהלכו והפילו את העולם, והכוונה נפילים זה שהם ירדו למטה כמעין יצר טוב ויצר רע. וזהו שורש הבחירה של האדם בין היצר הטוב ליצר הרע. וא"כ מתבאר ששורש הבחירה הוא המלאכים שירדו והתערבו בבני האדם, ומבואר מדוע בפרשה זו הוזכרה הבחירה בפעם הראשונה בתורה.

והגדרת הבחירה שנאמרה במלאכים, שלקחו להם נשים מכל אשר בחרו, היא שורש הבחירה הנפולה לצורך חורבן. ונפילת המלאכים גם היא מוגדרת מיתה ומוגדרת חורבן, כיוון שהמלאכים ירדו בדרגה, וכך גם מבטל כלי מהיכנו שמוגדר מבטלו. וא"כ נפילת המלאכים מוגדרת גם ביטול, ואמנם יש חילוק בין מיתה לביטול, אבל בהגדרה כללית זה נקרא חורבן, מיתה וביטול. וכאשר אנשים טועים לומר שהם בוחרים את נשותיהם בחירת ליבו, אם הם בוחרים לפי בחירת ליבם הם שייכים למלאכים האלה.

ולפי"ז מובם מה נעשה למלאכים האלו, שנאמר (בראשית ו, ה) 'וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום, ויתעצב אל ליבו. ויאמר ה' אמחה את האדם'. וביאור אמחה את האדם זה להפוך את העולם חזרה לחרב, וזהו השורש של הבחירה כשהוא יורד למטה, וכמו שאמרו חז"ל הקב"ה בורא עולמות ומחריבן.

ולאחר עשרה דורות הקב"ה החריב את העולם וברא אותו מחדש בזמן נח, ומימי המבול

את שמו שם. וכמו שנאמר (שמות כ, כא), 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך', וברכה היא מלשון הברכה, המשכה והתפשטו, והמקום שהקב"ה בחר לשכן שמו שם מתגלה בו המשכה.

ועומק נקודת הבחירה, שהקב"ה בחר את ירושלים, אף שהשטח של ארץ ישראל ובפרט ירושלים וביהמ"ק קטן ביותר, וא"כ הוא בחר בצמצום. אבל עומק ההגדרה שהקב"ה לא בחר בפשוטו בצמצום כפשוטו, אלא הוא בחר לגלות את הבלתי בעל גבול בגבול. ומשום כך מתגלה הרחבה בירושלים, שמעולם לא אמר אדם צר לי המקום ללון בירושלים, וכן שירושלים עתידה להתפשט עד דמשק. ונמצא שהקב"ה בחר במצומצם בשביל לגלות את הבלתי בעל גבול בגבול. כך שמצד אחד השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, ומאידך עיקר השראת השכינה היא בין שני בדי הארון, וההגדרה שהוא בחר בצמצום שממנו תצא ההרחבה. וזה מה שנאמר (דברים יב, כ) כי ירחיב ה' גבולך ותאווה לאכול בשר, ונצטוונו להעלות לביהמ"ק להקריב ולאכול שם, וגם זה לא משום צמצום שאפשר לאכול רק בירושלים ולא בשאר העולם, אלא שבעלילה לביהמ"ק מתגלה מקום הברכה, וממקום זה השפע עולה ויורד. וזהו מקום הבחירה של הקב"ה.

התבאר שלכל דבר בבריאה יש בו נפש, זמן ומקום, ומדרגת המקום של הבחירה התבארה וכעת נראה לבאר מהי מדרגת הנפש של הבחירה. בחירה נאמרה הן אצל אברהם אבינו והן אצל משה רבינו, אבל בעיקר הבחירה התגלתה אצל דוד המלך, שהוא בר נפלי, ומצד מגדרת עולם הוא מוגדר בדרגה של מחריבן, כלומר, שהוא בהגדרה של בונה עולמות ומחריבן. וכוחו היה הנפילה שהיא חורבן, אלא שמתוך אותה נפילה מתגלה התיקון של הבחירה שהוא עולה ומתעלה, והתיקון של דוד המלך מגיע ממקום של חורבן, אבל כאשר דוד מתקן את החורבן מתגלה שמה שהיה נראה מציאות של חורבן הופך להיות מציאות

השנייה ביחס של סדום שגם שם לא הייתה בחירה ומשתרשים משם ימות המשיח שאין בהם בחירה.

והפעם השלישית בתורה שנאמרה בה בחירה היא לגבי אברהם אבינו שבא לקבור את שרה (בראשית כג, ו), ואמרו לו 'במבחר קברינו קבור את מתך', ומבחר הוא לשון בחירה שיכול אברהם לבחור את הקבר הטוב ביותר. ומתגלה בחירה ביחס של מת, ובמתים הרי אין בחירה כמ"ש (תהלים פח, ו) 'במתים חופשי', שוב בוחרים בחירה למי שאין לו בחירה. ומדוע נכתב בתורה לשון בחירה דווקא למי שאין לו בחירה.

וצריך ביאור ששלושת הפעמים הראשונות בהן נכתב לשון בחירה, הראשונה היא לגבי המלאכים שלהם אין בחירה, השניה היא ביחס לסדום שהוא מקום שאין בו בחירה, והשלישית ביחס לקבורת מת שגם למתים אין בחירה. ויש להבין מדוע שורש הבחירה הוא דווקא במי שאין לו בחירה.

עיקר הבחירה היא שהקב"ה במצומצם כדי לגלות את הבלתי בעל גבול בגבול.

ונראה לבאר את עומק נקודת הבחירה. כל דבר בבריאה מורכב מנפש, זמן ומקום. ובחירת המקום נאמרה לגבי ירושלים (תהלים קלב, יג), 'כי בה בחר ה' איווה למושב לו', ועיקר מדרגת המקום נאמר בספר דברים (יב, כו), אל המקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם', והוא ביהמ"ק. כלומר, שהבחירה נאמרה ביחס כללי על ירושלים וביחס פרטי על ביהמ"ק, ובפרט על בית קודשי הקודשים.

וההגדרה בכוונת הדבר שהקב"ה בחר את מקום המקדש, שאמרו חז"ל, שעתידה ירושלים שתתפשט, מכלל יופי אלוהים הופיע, מציין הושתת העולם. ובחירת הקב"ה לא הייתה שייחד את המקום לעצמו, אלא לשכן

של חיבור.

האדם הוא זריעה ואחר כך האדם חוזר וצומח ועיקר הכח של מערת המכפלה הוא הכח של הקבורה, וזה מה שהתבאר שעתידיים מתי ארץ ישראל לקום תחילה, ועיקר תחיית המתים מערת המכפלה. ולכן נקראו ישני חברון, שהם לא מתים לנצח אלא ישנים לזמן ואחר כך יקומו ויתחדשו, וזה הענין של שינה וקימה. ושורש הבחירה הוא מערת המכפלה וכמו שהתבאר שהיא מקום שכביכול מראה על צמצום אבל בסופו מגיעה תחיית המתים.

מערת המכפלה היא כפולה בזוגות, אברהם ושרה יצחק ורבקה וכו', ובעומק השורש של הזוגות מתגלה השורש העליון שהוא כפול, וזה נקרא מערת המכפלה שהיא כפולה בשורש, שמה שנמצא למעלה נמצא למטה אבל מה שלמטה מתגלה כבחירה למעלה, ובמערת המכפלה מתגלה השורש למעלה שהבחירה הזו היא בחירתו של מקום.

שלושה מהלכים של בחירה, בחירתו של הקב"ה, והבחירה של ישראל בא"י והבחירה בחו"ל.

ארץ ישראל יש לה שני קצוות. המקום הגבוה הוא זה מקום המקדש, והמקום השפל ביותר הוא חברון, מקום קבורת האבות, שהרי לשם הלך כלב. ביהמ"ק נקרא בית הבחירה, מקום הבחירה. ואילו מערת המכפלה נקראית מבחר.

והביאור בזה, שבבימ"ק מתגלית הבחירה בה"א הידיעה העליונה, והבחירה במערת המכפלה היא הבחירה שלמטה ויש לה שורש למעלה. אבל בחו"ל הבחירה כפשוטה, שבחו"ל יש הסתלקות של הבחירה שקיימת בא"י. והגדרת הבחירה במערת המכפלה היא לבחור שלא לבחור, כלומר, לבחור שהקב"ה יבחר וזו הבחירה השלימה.

ובבית קודשי הקודשים מתגלה הבחירה שהקב"ה בחר, מערת המכפלה מגלה

וזהו עומק הגדרתו של דוד המלך, דוד המלך מהותו הרחבה. שהרי ריבוי הנשמות כולן הם חלקי נשמות אבל אין יותר משישים ריבוא, והאפשרות להרבות על השישים ריבוא זה על ידי גרים. ואף שנראה שהגרים הם נפרדים מעם ישראל והם המצומצמים וכנסת ישראל מורחבת ע"י הנידמים לכנסת, הם מרחיבים את כלל ישראל, ודוד המלך שהוא שורש הגרים ככנסת ישראל הוא מגלה את ההרחבה של כנסת ישראל.

הבחירה שנאמרה בלוט ובמערת המכפלה היא ביחס להתרחבות ששורשה בצמצום.

ומתבאר היטב מה שנאמר בלוט לשון בחירה, ועומק המדרגה שהתגלתה בלוט, שנאמר שלוט השקיף על סדום וראה כי כולה משקה לפני שחת ה' את סדום כגן ה' בארץ מצרים בואכה צוהר', וודאי שסדום טרם נחרבה הייתה כולה משקה, אבל בפסוק התחדש שגם לפני החורבן לוט הביט וראה את החורבן, ולוט בחר בחורבן וזה שורש הבחירה שהתגלה אצל לוט.

וכך גם יתבאר מדוע נאמר לשון בחירה לגבי מערת המכפלה, שבמקום המתים שנעשים חופשיים מן המצוות ומתבטלת להם הבחירה נאמרה לשון בחירה.

התפיסה הפשוטה של קבר זו נפילת האדם במדרגתו מחי למת. אבל בעומק הענין, קבר הוא מקום להתרומם לתחיית המתים. וכמו שמבואר בחו"ל שכמו שאדם נכנס לעולם הוא עובר דרך רחם אימו, כך גם קבר יש בו הבחנה של מעי אימו לגבי העולם הבא. וגם הדרשה שמובאת בסנהדרין, הזורעים בדמעה ברינה יקצורו, תחיית המתים היא כמו שעורה שכאשר זורעים אותה היא צומחת, כך גם קבר

היא בחירה שלימה שהקב"ה בחר בעם ישראל ללא קשר לרע, ועיקר התורה מתגלה לא רק מהר סיני אל גם מהר המוריה, שמשם תצא תורה לעולם, שנ' כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. ומקום הבחירה היה בחורב, ללמד שאם אינם מקבלים את התורה העולם יחרב, אבל הבנין השלם הוא בארץ ישראל במקום אשר יבחר השם.

סיכום הדברים, ישנם שלושה מהלכים של בחירה. הבחירה העליונה - בחירתו של הקב"ה שהיא בחירה בעם ישראל ללא קשר לטוב ורע. הבחירה של עם ישראל בא"י - בחירה במה שהקב"ה בחר, או לא. אבל היא גם לא בחירה בין הטוב לרע. והבחירה השלישית, הבחירה התחתונה של עם ישראל בחו"ל - שם הבחירה היא בין הטוב לרע.

מקור נוסף לזה הוא מהרמב"ם במורה נבוכים שכתב על אדם הראשון, שקודם לחטא בחירתו הייתה בין האמת לשקר, ולאחר החטא בין הטוב לרע. הבחירה בין האמת לשקר היא הבחירה במדרגת התורה, לבחור בבחירתו של הקב"ה בעם ישראל. אבל הבחירה השנייה היא הבחירה של עם ישראל בחו"ל, לבחור בין מעשה טוב למעשה רע.

אופני הבחירה בבחירת מלך לעם ישראל.

בדין שנצטוו בני ישראל לשים להם מלך, נאמרו שני לשונות בפסוקים. לשון אחד נאמר שהקב"ה בחר את המלך, 'אשר יבחר בו השם' (דברים יז טו). ולשון שני שבני ישראל בוחרים, 'כאשר המלך אשר בחרו להם', שהם בחרו לעצמם את המלך. אמרו חז"ל שמה שבני ישראל ביקשו מלך היה שלא כהוגן, ונחלקו התנאים בסנהדרין (כ, ב) מדוע היה שלא כהוגן, וחד מ"ד סובר שלא כהוגן מה שביקשו מלך ככל האומות. והביאור בזה שבכל האומות האומה בוחרת מלך וזו היא בחירה בין מלך טוב למלך רע, והיא כמו הבחירה של

שהאדם בוחר שהקב"ה יבחר לו, ובחור"ל בחירה כפשוטו. וכך כאשר מגיעה בחירה לאדם הבחירה העליונה היא שהוא מגלה שהבחירה השלימה שורשה בבחירה העליונה והבחירה העליונה היא בחירתו של הקב"ה. וזו מדרגתם של ישראל, שישראל מפורש במקראות שהקב"ה בחר בהם, והבחירה אינה כמו שאדם בוחר בחפץ שהבחירה היא רק יחס מן האדם אבל על לחפץ אין כל שייכות. אלא הבחירה של הקב"ה בישראל מגלה את האור של הבחירה בישראל, והם בוחרים באור של הבחירה שלו בישראל, ונמצא שישראל בוחרים במה שהקב"ה בחר בהם.

וביותר מצאנו שני מטבעות לשון כלליות של הבחירה. על התורה אנו אומרים 'אשר בחר בנו מכל העמים', אבל על ההפסטר כלומר על הנביאים אשר בחר בנביאים טובים, ויש לעיין מהו החילוק בין הבחירה שנאמרה על התורה לבין הבחירה שנאמרה על הנביאים.

וההסבר הוא שהבחירה השורשית הוא הבחירה שבחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו, ובחירה זו ניתנה ע"י משה רבינו שהוא אב לנביאים. אבל הבחירה בנביאים היא בחירה במדרגה פחותה, שמדרגת התורה גבוהה ממדרגת הנביאים. וזה אמרו חז"ל (נדרים כב, ב) שאלמלא חטאו ישראל לא ניתנו לנו נביאים וכתובים, אלא רק חמישה חומשי תורה וספר יהושע שבו כתובים גבולות א"י. אבל הנביאים ניתנו מחמת החטא, והבחירה בנביאים הייתה בחירה בנביאי האמת מבין נביאי הבעל. וא"כ הבחירה בנביאים היא בחירה בין הטוב לרע, אבל הבחירה בישראל היא הבחירה השורשית שהקב"ה האיר את אור הבחירה על ישראל. מה שאין כן הבחירה בנביאים שהיא בחירה בטוב מהרע.

וכשבני ישראל חטאו נגזרה עליהם גלות ולא היה מקומם בא"י אלא בחו"ל, והבחירה הייתה במדרגה של בחירה בין הטוב לרע והיא בחירה של חו"ל, והנביאים הוכיחו את בני ישראל שיבחרו בטוב. אבל מתן תורה

האות כ"ף שבמלך זה שורש כף המדמה שהתגלה בעץ הדעת, שזה דעת טוב ורע וזו הבחירה התחתונה. והבחירה העליונה זה מבחר מהבחירה וזה המ"ם שבמלך. והבחירה היותר עליונה, זה שהוא יתברך הכל, וזה הלמ"ד שבמלך.

הבחירה בקב"ה היא בחירה מושלמת.

בסיום הדברים נראה להעמיק עוד. הבחירה המצויה בעולם היא בחירה בין שני דברים, והיא בחירה של אחד מבין השניים. אבל הקב"ה ודאי לא בוחר באחת מבין האפשרויות אלא הוא בוחר בכולן ולכן בחירתו מושלמת, והקב"ה הוא אינסוף והוא בחר לברוא את העולם. אבל הקב"ה בחר בכל האפשרויות ולכן היא ודאי לא יוצרת צמצום אלא הרחבה, אבל הבחירה יכולה לגלות צמצום, שהיא מגלה את הבלתי בעל גבול בגבול.

וכיוון שהוא יתברך בחר בכל צדדי הבחירה, ולאדם יש דעת לבחור כי הקב"ה בחר בדבר שלם. אבל קטן או בהמה שאין להם דעת אינם בעלי בחירה, ורק הדעת שמבדילה בין הטוב לרע גורמת לכוח הבחירה. אבל אנו יכולים לבחור גם כן בבחירה מושלמת, והדרך היא לבחור בבורא שהוא כל יכול. וכשבוחרים בו שהוא אין סוף בוחרים בכל, ולא שבבחירה הוא יבחר רק חלק ויותר על חלק אחר כמו הבחירה שמוכרת לכל אדם.

אבל הבחירה בקב"ה היא בחירה מושלמת שהוא בחר בנו, ואנו בוחרים בבחירה שלו שהיא הבחירה השלימה, והיא ודאי בבחינת ההרחבה. והארה זו היא הארת משיח, שבחירת המשיח היא הבחירה השלימה שהקב"ה יבחר בו, והבחירה בשלימות היא עומק גילוי אורו של משיח בן דוד.

ח"ל. שבנפש המדריגה נראית אומות העולם, ובמקום נראית חוץ לארץ.

אבל הבחירה של מלך בעם ישראל היא בחירה ש'אשר יבחר בו השם', והיא בחירה שלא בין הטוב לרע אלא בחירה של הקב"ה והיא בחירה מושלמת. והבחירה היא שבני ישראל בוחרים שהשם יבחר להם מלך, והם בוחרים בהארה שהקב"ה מאיר בבחירתו במלך. אבל הבחירה של משיח, מלכא משיחא, והיא הגבוהה ביותר היא שהשם יבחר בעצמו את המלך, ולא שישאל יבחרו שהקב"ה יבחר להם, וזה ללא בחירת עם ישראל כלל אלא רק בבחירתו של הקב"ה.

ושלוש דרגות נמצאו במלוכה, הדרגה האמצעית היא מדרגת מלכות בית דוד, שבני ישראל בחרו במלך שהקב"ה בחר. המדריגה התחתונה היא מה שישאל ביקשו מלך ככל האומות. והמדריגה העליונה היא משיח בן דוד שהוא יבחר רק ע"י הקב"ה וזו תהיה הבחירה השלימה.

וכיוון שהקב"ה בחר במלך אז המלך הוא צמצום, ובתוכו נגלית התרחבות אינסוף. שהקב"ה בחר לגלות את בלתי בעל גבול בגבול. וזו ההגדרה של מלך, שהוא פורץ גדר ואין מוחין בידו, והגדרתו היא הרבה ולא צמצום. אבל נאמר ובחרת בחיים, ולכן אסור לו לישא יותר מח"י נשים, כי אם יקח יותר הוא יפול כמו המלאכים שלקחו להם נשים מכל אשר בחרו, אבל המלך צריך להיות במדריגת ח"י ולבחור במדריגה של חיים.

אבל הדרגה של המלך היא שהוא פורץ גדר, שהצמצום במלך יגלה את ההרחבה, ולא נאמר שלמלך אין גדרים, אלא שהוא מגלה את הגדר ופורץ אותה. וזה עומק ההגדרה שבגבול מתגלה הבלתי גבול, להיפך מן מהנחש דקלקול, כמ"ש (קהלת י, ח) 'פורץ גדר ישכנו נחש'.

במלך מתגלים כל שלושת חלקי הבחירה שהוזכרו למעלה, וזה רמז באותיות מלך.

סוגיות במחשבה

בחור

וכתב בצרור המור (שם, ד"ה וחזקתי) וז"ל, ויקח שש מאות רכב בחור - לרמוז שכל מה שעשה היה כנגד ישראל, כנגד שש מאות אלף רגלי, לקח שש מאות רכב בחור, עכ"ל. והבן שלפ"ז בחור כנגד בחור, והיינו שאצל ישראל כל אחד משש מאות אלף היו בחור - מובחר.

וכתב בפני דוד (בשלח, אות ט) וז"ל, שמעתי שפירשו המקובלים שפרעה שהיה קומוזקוטור, והיה לו ידיעה בסט"א, כמ"ש רבינו האריז"ל, ורצה להגביר דינא קשיא, גבורה חזקה, וזה רמז ויקח שש מאות רכב, כלומר שאם מרכב תסיר ששה, ישארו רי"ו, שהוא גימט' בחור, והוא גימט' גבורה, עכ"ל. ועיין של"ה (ווי העמודים, עמוד השלום, פרק כז, אות כט). ולפ"ז רכב בחור, היינו גבור ומיומן במלחמה. וכלשון הרש"ר הירש (בשלח, שם) רכב בחור - רכב קרבי, וכו', בחור מציין בכל מקום את אנשי הצבא המובחרים, עכ"ל. ועיין ליקוטי תורה (בשלח, שם). ובסוף ספר הכוונות על הפסוק שש מאות רכב וגו'. וכתב מהרח"ו בהגהות לזוה"ק הנ"ל, וז"ל, סמא"ל נקרא בחור שודד, היפך הקב"ה שנקרא בחור כארזים, עכ"ל.

וכתב הרד"ק (ספר השורשים, ערך בחר) וז"ל, ונקרא עול ימים בחור, לפי שהוא נבחר לכל דבר לכל מלאכה או למלחמה יותר, עכ"ל. ולפ"ז כל אחד במה שהוא מיוחד בו, והדרך לבחור בו בענין זה, ביחס לכך נקרא בחור.

וכן נקרא בחור, ב-חור, וכמו יבעל בחור בתולה, והבחור עושה נקבה וחור בנקבה, וכן אותיות בור-ח.

כתיב (שמות, יד, ז) ויקח שש מאות רכב בחור. ואמרו (מכילתא דר"י, מסכתא דויהי, א, ד"ה ויקח) משל מי היו הבהמות שהיו טוענין המרכבות וכו', של הירא את דבר ה', נמצאנו למדין, הירא את דבר ה' הם היו תקלה לישראל, מכאן היה רשב"י אומר, טוב שבגוים הרוג, טוב שבנחשים רצץ מוחו. ועיין מכילתא דרשב"י (שם, פרק יד, פ"ז). ולפ"ז הם היו מצריים. ועיין ע"ז (כו, ע"ב), ובראשונים שם.

אולם בזוה"ק (בשלח, נא, ע"א) אמרו, שש מאות רכב בחור לא הוו רכבי מצרים, מ"ט, וכל רכב מצרים, אלא הכי תאנא, הוה סמאל אוזיף ליה שית מאה רתיכין מקטרגין לסייעא ליה, הה"ד ויקח שש רכב בחור (משל סמאל), עיי"ש. ועיין עוד שם (ואתחנן, רסט, ע"ב). ועיין שערי אורה (שער ג-ד).

ונקרא בחור, מלשון בחירה, כמ"ש (זוהר חדש, שה"ש, יט, ע"ב) ונטיל שית מאה רכב ברירן, בחור - ברירן בחרשין טעונין בכל זיני קסמין וחרשין, כרזא דלעילא דההוא ממנא דאתמני עלייהו, והוה נטיל בקסמין וחרשין שש מאות רכב בחור דהוו ברירן לקבלייהו דישראל. ונקרא בחור מלשון בחירה, וכן מלשון מובחרים, והבן. ועיין רש"י על אתר, בחור - נבחרים. וז"ל החשק שלמה (שורש על) נקרא בחור מלשון בחירה ומבחר, עכ"ל. ובגור אריה (שם) כתב וז"ל, בחור - נבחרים, שאין פירושו כמו בחור ובתולה (ירמיה, נא, כב), דאדרבא בן ארבעים ואינו נקרא עוד בחור, יותר טוב למלחמה. והשתא הוקשה דהוי למכתב "נבחרים" בלשון רבים, ותירץ שכל רכב ורכב היה בחור, וכו', עכ"ל, עיי"ש.

מדור
רל"א
שערים

צירוף
ב-ח/ב-ו/ב-ר/ח-ו/ח-ר/ו-ר

מדור רל"א שערים

ב-ח

ח. ב. מלשון חובו, תוכו של הדבר. וזה לעומת זה עשה אלקים, טוב לעומת רע, רע לעומת טוב. והנה יש והרשע נוגע בחיצוניות הדבר ופגמו ומקלקלו, ויש והרשע נוגע בתוכו של הדבר, ופגמו ומקלקלו. והוא בחינת אחאב - חב-אא. וכן רחבעם, חב-רעם. וכן סנחריב, חב-נסרי. שנוגעים בתוך הדבר, בחובו. והוא בחינת חרב, חורבן, חב-ר. כי מהותו של חרב, לגעת בתוך תוכו, בחובו, ושם לבטלו. וכאשר נוגעים בתוך תוכו של הדבר חובו, אז נשמעת קול צעקה הנקראת נביחה. והוא בחינת חרצובות רשע, חב-צרות, מיצר את התוך, את חובו. וזהו בדלח דקלקול, חב - דל, שנוגע בתוך, ונעשה דל. וזהו בחל, חב - ל, נוגע בתוכו ומקיא לחוץ.

והנה כאשר חושב חרצובות רשע הנ"ל לגעת בתוך, בחובו של האדם, אזי ישנם כמה אפשרויות תנועה.

א. ברח, חרב. שמתהפך כח הרודף חרב - ל-ברח. והיינו בחר לברות. כעין משה רבינו שברח מחרב פרעה.

ב. מתחבא, מלשון חובו. והוא כעין אדה"ר שנאמר בו את קולך שמעתי בתוך הגן ואירא ואחבא. ושם נתחבא בדבר שחוצה לו. אולם כח התחבאות דתיקון, שנכנס יותר עמוק אל תוך תוכו, אל עומק חובו, אל היחידה שבנפש שם נמצא לבדו ואין זולתו יכול להכנס לשם כלל.

ג. נובח כנ"ל, לעזרה. ובעיקר קורא לחבריו. חב, חב-ר.

ד. בוחן, בח-ן. בוחן את האפשרויות של הצלה וזאת מתוך מחשבה, חשב, חב-ש. מתוך עומק הדבר ופנימיותו, מתוך חובו של הדבר.

ה. נלחם כבחור, בח - ור, שעומד בחוזק ותוקף בעומד עליו להרע לו, וחובט בו ומכה אותו חבט, חב-ט. וכאשר נוצחו סוחבו כפגר. סחב, ס-חב, והוא בחינת סנחריב.

ו. נודר נדרים ונדבות, כעין יעקב שהקים מצבה לזבוח עליה כאשר ניצל, כמ"ש אם יהיה אלקים עמדי וגו' והאבן הזאת תהיה מצבה. זבח, חב-ז.

ז. מתפלל לקב"ה ממעמקי לבו, מקירות לבו, מחובו. כעין יעקב שהתקין עצמו לג' דברים, שאחד מהם תפלה.

ט. נלחם עמו באופן של ויאבק - ויאבק כנ"ל. חבק - חב-ק. והוא בחינת חבש, חב-ש. שהחייבוק צורת חבישה היא. ואזי כאשר נוצח חבשו בבית האסורים ולא רק חיבוק כנ"ל. ובפרטות אוסרו בחבל דייקא. חבל, חב-ל.

י. בוטח בבוראו שצילולו. בטח, חב-ט. ועי"ז כביכול נכלל בבוראו, בחינת ח - ב, חובו כנ"ל.

וכאשר זוכה והקב"ה מצילוי מידו אזי מודה ומשבח לבוראו על הצלתו. שבח, חב-ש. ואזי מקיים את נדרו שנדר כנ"ל, חוב שנתחייב, חוב, חב-ו. ושחיטה זו ע"י טבח אמן. טבח, חב-ט. והקרבתן שמביא כהבל (ולא קטין) שהביא מבכורות צאנו ומחלביהן, כלומר, חלב, חב-ל. מן המובחר. כי פנימיות הדבר הוא המובחר ביותר. ואזי נגלת חיבתו למקום, וחיבת המקום אליו. חיבה, חב-יה. כי מהות החיבה גילוי תוך תוכו ופנימיותו (וכאשר ח"ו נכנס לתוכו רע אזי ח"ב ר"ת חיל בלע - ויקיאנו. בחינת בחל - חב-ל, שבוחר מן הדבר, ולכך מקיא). והיפך כך אכילת המן שנבלע באיברים, שעינו כעין הבדלח, חב - דל, שנגלה במן חיבתו של מקום אפילו לשפל ודל שבישראל.

ושלמות מדרגת פנימיות זו הוא יעקב. כי אברהם, ראשית, התחלה, באברהם נברא העולם. ויצחק, סוף, קץ-חי, כנודע. ויעקב, תוך. מברית מן הקצה אל הקצה. בריח, חב-רי. והוא בחינת תורה שהיא התוך של הכלי ולכך נתנה תורה בחורב, חב-רו. שם נתגלה החובו של הכל שהיא התורה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: **בחר**, בטח, אביחיל, זבח, אחאב, חבר, חבל, חבש, אחיטוב, בדלח, ברח, חיבה, התחבא, גבחת, בחל, חברון, בחור, בחן, חשב, בריח, גבח, אבטיח, בדלח, חגב, סחב, טבח, נבח, שבח, חבט, חוב, חורב, חלב, חצב, חלבון, חרב, חרצובות, חבק, מחבת, סנחריב, רחבעם.

מדור רל"א שיערים

ב-ו

בלשון אותיות ון, שהם הקטנה בלשה"ק כנודע, כגון איש-אישון וכדו'. ולכך עיקר הדיבור נקרא או על שם הלשון, שלשה ומערכת את האותיות כמ"ש לשון הרע, בעל הלשון וכדו'. וכן נקרא ע"ש השפתים, עקימת שפתיו כנ"ל.

ובעומק באותיות ב-ו, גנוזים כל כ"ב אותיות, בו הכל, וזהו שורש עולם התיקון, בהו, ואמרו רבותינו, בו - הוא, והיינו שבו נמצא הכל. אולם כאשר תהו שולט על בהו, נעשה בוז, בו - ז, ז' מלכי אדום של עולם התהו, כנודע. ורמזו בכך שאות ראשונה בתורה ב - בראשית. ואחר כ"ב אותיות ישנה אות ו'. ואת הארץ. וכן מאות ב' עד אות ו', ישנם ה' אותיות כנגד ה' מוצאות הפה. ובהסיר ה' אותיות מן ב' עד ו' מן כ"ב אותיות, עולה י"ז, גימטריא טוב, העולה שם אהו-ה, כנודע, היוצא מן הפסוקים את השמים ואת הארץ, ר"ת אהו-ה, חותם שבו נברא שמים וארץ, כולו טוב. וזהו בול, בו - ל, שבו כלול כל האותיות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבדון, אבוי, אבוס, אבות, אביהו, אביון, אבלות, אבשלום, אוב, אויב, אזוב, איבו, איוב, גיבור, בהו, בודד, בוז, בוגד, בויץ, בוקר, כוש, בחור, בטוח, בכור, כלול, מואב, במות, בנות, בניו, בעדו, ברוך, בריאות, בתואל, בתולה, גבול, גבעות, גנוב, דבורה, דובב, דיבון, כרוב, כתוב, כוכב, מבוא, מבול, מושב, מלכוש, נבואה, סובב, ערבון, עבוט, עזוב, רוב, צבאות, רחוב, שבוע, שבועה, תבונה, תושב, תבואה, זבוב, זוב, חבוש, חביון, חבקוק, חברון, חוב, חלבון, חרבונוא, חשבון, טוב, טוביה, טבור, כבוד, כלוב, כרוב, כתוב, תושב, בול, לבנון, זבולון, נבון, משוב, נבו, נבון, נוב, נתיבות, סוב, עבות, עובר, עוגב, עורב, עובד, צבוע, צובה, רבוא, שבור, שבלול, שובב, בור.

נודע שכ"ב אותיות, נחלקים לה' מוצאות, והם, אחה"ע, בומ"ף, גיכ"ק, דטלנ"ת, זסשר"ץ. אחע"ה מגרון, בומ"ף משפתים, גיכ"ק מחיך, דטלנ"ת מלשון, זסשר"ץ משיניים (עין ספר יצירה פ"ד מ"ג). בומ"ף נקראים עקימת שפתיו הוה מעשה (סנהדרין סה ע"א) והוא בעיקר באותיות השפתים [עין להרמב"ן במלחמות סנהדרין יז ע"א בדפי הרי"ף ד"ה אמר הכותב. ועין אוהב ישראל שמות, פרשת פרה]. בומ"ף עולים קכ"ח, גימטריא המילוי של ד' שמות ע"ב ס"ג, מ"ה וב"ן, היינו, מילוי וחיות ד' עולמות אבי"ע.

והנה אע"פ שעיקר אותיות בומ"ף בשפתים, כנ"ל, מ"מ נקשרים בלשון, כמ"ש בספר השם (עמ' קס"ג ד"ה למה) וז"ל, בומ"ף משתמשות בין השפתים ובראש הלשון. וכן באוצר המודרשים הביא ספר יצירה הנ"ל וז"ל, בומ"ף בשפתים, קשורות בלשון, כשלהבת קשורה בגחלת. ועוד כתב שם בספר השם (עמ' קע ד"ה בתחלת) בומ"ף בשפתים וסימן "בפום" [כלומר בפה]. ונגלה במלת בויץ, שהוא הרכבת אותיות מאותיות השפתים, ב - ו, ואותיות הלשון, צ. וכל תיבה ותיבה יש לבדוק את שורשה במוצאות הפה, ולפ"ז להבין את מהות התיבה, והיא חכמה גדולה, ולעת עתה לא מצאתי מי שעשה כן באופן מסודר על כל התיבות. והשפתים מקום הפתח, בחינת בור, בו - ר, שהשפתים פתח להכנס לתוך הגוף, שהוא כלי קיבול ככור. וכן בחור, בו - חור, פתח.

ועיין באברבנאל (שמות פ"ד ד"ה ויאמר) שכתב וז"ל, הן אני ערל שפתים (משה) ולכן היה כבד הדיבור, כי לא יוכל לבטא באותיות בומ"ף. וכן עיין בספר צפנת פענח (בא ד"ה וז"ל) שכתב וז"ל, מה שאמר משה מה שמו מה אומר אליהם (שמות ג, יג) על פי מה שנאמר בשם הגאון מהר"ם, דאותיות בומ"ף היה למשה למחסור וכו'. ובשם הו"ה ככתבתו יש בו וי"ו, וז"ש מה אומר אליהם.

והנה בומ"ף נחלקים לב' חלקים, בו-מף. ובו הוא השורש בבחינת שנים שהם ארבע. וב' נכתב דגושה ורפויה, והרפויה קרובה בהיגוי לאות ו'. והנה אותיות השפתים מצורפים ללשון שהרי הלשון בוקעת דרך השפתים, כנ"ל. והבן שאותיות "בו" במילוי ב"ת וי"ו עולים דל"ת [כי "בו" במילוי בגימטריא ארבע מאות שלשים וארבע], וזוה מצורפים לאותיות הלשון דטלנ"ת, שהם דלת-נט. וכן רמז במלת לשון, לש, ל"ש ר"ת לשון שפתים. ובצורפו לשפתים מוקטן ולכן יש

מדור רל"א שיערים

ב-ר

ריב. כי יש כח דיבור באדם, דבר, ד-בר. וכאשר זהו דיבור עליון הוא בבחינת "פתח פיו ויאירו דבריו", בחינת ברירות, וזהו הדיבור שמוציא פרי המושבה והרצון לבר, לחוץ, וע"ד כלל לזולתו. אולם בדיבור יש תערוכת של כ"ב אותיות. וכאשר נופל לקלקול נעשה עירוב דקלקול בחינת סנחריב, שסיחתו שיחה - דיבור של ריב. וכל זאת מכח דעת המתגלה בפה, דעת-עירוב דקלקול. והנה כתיב "דבר מלך שלטון", מכח הדיבור שולט על אלו שלבר ממנו. ושם נעשה שורש הריב, חלוקת המלוכה, בין ירבעם ורחבעם שיש בשמותם אותיות רב.

והנה כאשר מתגלה בחינת קלקול נעשה ריב, בשורשו הוא בחינת שרב, ש-רב, ריבוי הארה מעל גבולות הכלי. אולם כאשר זו הארה דתיקון הוא בחינת אברהם, בר-אהם, שנאמר עליו מי האיר ממזרח צדק ועל הארת חמה דתיקון נאמר כצאת השמש בגבורתו, גבר, ג-בר. אור מבורר, ויציאה לחוץ בשלמות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: טבור, ירבעם, רחבעם, דרבן, חברון, נבוכדראצר, מכבר, נבוזראדן, סנחריב, עכבר, קרבן, רגב, בחר, אביר, אביתר, אבנר, אבר, אברהם, ברכה, עבר, חרב, קבר, ארבה, ארבע, רעב, שבר, חבר, באר, בור, בכור, ברית, בקר, ברד, ברח, בשר, גבר, גיבור, כגר, דביר, דבר, דיבור, בהיר, בחור, בחירה, חרבה, בכורים, בלאשצר, עבר, עבירה, עיבור, בעור, בער, בצר, בר, קרב, ברה, ברור, ברזל, רבקה, רחוב, בריה, כרי, ריב, ברנע, ברק, בתר, גביר, דבורה, כרובים, מבצר, מבשר, עברי, ערב, ערבה, ערבון, קרב, רחב, ארב, בישר, מדבר, עורב, זרובבל, צבר, רכב, כביר, מערב, ראובן, רבבה, רבע, רהב, רקב, חורב, חרבונוא, שרב, שריבט, בהרת.

ברית, בר-ית. וברית היינו חיבור מבורר, בר לשון ברור, בהיר, בהרת. והוא בחינת - בחור, בר - וח, לשון ברירות, מובחר. ומקום הברית, אות ברית קודש במקום רגליו של אדם, הנקראים "לבר מגופא", כנודע, לחוץ. בר-חוץ. ותחילתו של אות ברית קדש בטבור כנודע. טבור, טו-בר. ושם נתגלה כח ההתפשטות וההרחבה באדם, הנקרא ברכה מלשון הברכה, המשכה. ברך-בר-ך. וכאשר המשכה זו טהורה, אזי זהו בבחינת "אור זרוע לצדיק", "ברה כחמה", ברה לשון ברור. וזהו ברק, בר-ק. כי התערוכת יוצרת החשכה, והברירות אורה. ובשורש הוא אור ובהתפשטותו מים (בחינת אמ"ר, אור, מים, רקיע), וזהו באר. לשון ביאור, בירור אור, ולשון באר מים. באר, בר-א. וכן בור מים, בור, בר-ו. ואזי מטיפה זו נעשה עובר במעי אמו, עובר, עו-בר. והולד הנולד בראשונה נקרא בכור, בר-כו. ועיקר גילוי זה נמצא אצל רחל - יוסף, בשורש, והתפשטותה של רחל - בלהה, ר"ת ב"ר. (והשורש ברבקה, בר-קה) וכן אצל ראובן שהיה בכור. ראובן בר-און. ופעמים טיפה זו אינה נקלטת באם ונעשית טיפה מסרחת, רקבון, רקב, בר-ק, היפך ברור. וכן אצל כל אדם בסופו שבא אל מקום קבורתו, קבר, בר-ק.

והבן שבפנימיות הכל מאוחד, וכאשר יוצא לבר, לחוץ, נעשה ריבוי. וזהו בר-רב, לשון ריבוי, וזהו לשון רבבה, מניין ריבוי הגמור. וכאשר ח"ו מתגלה ניצוץ הרע שבו, נעשה מכך ריב, רב-י. והוא בחינת עבירה, רב-עיה. וכח המפריד נקרא חרב (היפך חבר, חיבור). רב-ח. וכאשר זהו בתיקון זהו בחר, בוחר בטוב ומפריד הרע. והבן שיש בחינת פירוד גמור, והוא בחינת שבר, ש-בר. ועיקרו התפזרות לארבע כנפות הארץ, ארבע, רב-אע. והיפוכו חבר, ח-בר, שמחבר כל החלקים, והוא מקום קבורת האבות, חברון. וכן בריה, בר-חי, שמבריח מן הקצה אל הקצה ומחבר כל הנפרדים. והוא בחינת צבר, בר-צ. ויש בחינת פירוד ע"י תערוכת במקום אחד ועי"ז נפרדו חלקיו. תערוכת, ערב, רב-ע. וזהו בהרת דקלקול, בר - הת, מראה חמה עמוקה מן הצל, תערוכת של אור וחשך, אור וצל דקלקול.

והבן שבחינת פירוד גמור, הוא בחינת גלות לד' כנפות הארץ כנ"ל, וזה בחינת נבוכדראצר, נבוזראדן והדומים להם שיש בהם אותיות בר, שורש לגלות. משא"כ בחינת תערוכת הוא בחינת סנחריב שבלל את האומות יחדיו וערבבם. ונקרא כן כמ"ש חז"ל שסיחתו

מדור רל"א שערים

ח-ו

תפוח, חו-פת. וזמן היציאה ניסן, החודש הזה לכם ראש חודשים, חודש, חו-שד. והושלם המהלך במתן תורה, שני לוחות אבנים הוריד בידו. לוח, חו-ל. והושלם יתר על כן בכניסתם לארץ ישראל, שתחלה נכנסו ליריחו, חו-ירי. וישראלם לגמרי לעתיד לבא שעתיד קב"ה לעשות מחול לצדיקים. מחול, חו-מל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אחו, אחוה, אחוז, אחור, אחות, אחיזה, אחיהוד, אחיו, אחיטוב, אחרון, אחרי, אחשוורוש, אורח, חברון, גיחון, בוטח, חגוי, חדוה, חודש, חול, חומה, חוץ, חוק, בחור, חזון, חייו, בחירו, חלום, חולי, חפזון, חופן, יריחו, מחול, רוח, רחוב, רחוק, תוכחה, דוחה, דחוף, חוח, חוי, חוילה, חלון, חמור, חמות, טוח, לוח, מחלוקת, מלקוח, מנוחה, פחות, מנחות, רוחה, שחוט, שוחמי, תפוח, חגור, חוג, חוטא, חומץ, חום, חופה, חור, חזקיהו, חושי, חרון, חנון, זורח, זנות, חבורה, חוגג, חוה, חוסה, חורב, חושם, חושך, חותם, חלוף, חנוך, חצור, חצרמות, חצרון, חרבונה, חשבון, חוט, חנניה, נחור, סוחר, שותלח, שוחם, שוח, מחלון, מלוח, נוכח, נחום, נחוש, נחשון, נפות, סוח, סיחון, סרוח, פותח, צומח, רוצח, שחור, תוח, תחבולה, גחון.

חוץ, חו-ץ. הנה תחלה האשה הראשונה נבראה בתרדמה של אדה"ר, חלום, חו-לם. ונקראת חיה. ואח"כ על ידי חטא הנחש והקטנתו, נעשה בחינת נחשון, חו-שון (בחינת ביטול הדעת, חש"ו-ון) ונשתנה שמה מחיה לחוה, חו-ה. וכל זאת נעשה מכח הנחש שבא עליה, ופעל בתחבולה, חו-תכלה. ולכך נקרא שמו של נחש חויה, חו-יא. ונתקלל "על גחונך תלך". גחון, גן-חו. ואזי נאמר איבה אשית וגו', בחינת מחלוקת, חו-מלקת. היפך אחוה, חו-אה.

ואף אדה"ר וחווה נתקלקלו כנ"ל, ונפלו ממדרגת פנים למדרגת אחור, חו-רא. ונעשה מאור חושך, חו-שך. ומה שתחלה היה בחינת "נוכח פני ה'", נוכח, חו-כן. נעשה הסתרת האור, שחור, חו-שר, "מפניך אסתיר". ומה שתחילת חיבורם היה בבחינת בחור ובתולה, בחור, בר - ו - ת, ובחורה (כמ"ש בבכרת נישואין) חו-דה, נעשה קלקול של חרון אף, חו-רן. וכאשר היו בתיקונם הייתה חוה בחינת חומה לאדה"ר (כמ"ש ביבמות) חו-מה, ונעשה פרצה ויוצא לחוץ, חו-ץ. וזהו שורש גירושיהם מג"ע. ובמקום להיות קרוב לקב"ה נעשה רחוק, חו-רק.

כי מתחלה "האלקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים". חשבון, חו-שבן. ואזי נאבד כח החיבור בינו לקב"ה, בחינת "חוט המקשר", חוט, חו-ט. ועתה שנפסק ונתגרש, נעשה בבחינת "רשעים סביב יתהלכון", סחור סחור, סוחר, חו-סר. ונתהפך סוחר לסרוח. וכל זה נעשה ע"י שאכל מן העץ שהוא מדרגת צומח-חו-צם.

והמשך חטא זה נעשה ע"י קין, שקם על אחיו, חו-יא, והרגו. וי"א שנחלקו על אחות נוספת שנולדה עם הבל, אחות, חו-את. והוא רוצח ראשון בעולם. רוצח, חו-צר. ואח"כ היה ראוי להיות התיקון ע"י חנוך, חו-נך, אולם ואיננו כי לקח אותו אלקים.

ושורש התיקון נעשה ע"י האבות הקדושים, שנקברו בחברון, חו-ברן, ושורש קומת כל ישראל ע"י אשה דתיקון שרה, שחור להיות לה אורח כנשים. אורח, חו-רא. והפסולת נשארה בנחור, חו-נר. ולהיפך אצל ישראל נתקן הנחור - חרון, ונעשה חנוך, חו-נן.

והמשיך התיקון ביציאת מצרים שנבדלו ממצרים, שהם בבחינת בשר חמורים בשרם. חמור, חו-מר. ויצאו מהם בחפזון, חו-פזן. ויצאו ששים ריבוא ע"י ריבוי ההולדה, בבחינת תחת התפוח עוררתך כמ"ש חז"ל,

מדור רל"א שערים

ח-ר

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אחור, אחיעזר, אחירע, אחר, אחרון, אחשדרפנים, אחשוורוש, אליחרף, ארת, אפרחים, ארחות, אריח, ארתחשסתא, ארתחששתא, אשחור, בחור, בחיר, בחר, חרט, ברח, בריח, גחר, אחשתרנים, החרגל, ירחמאל, זורח, זרחיה, חבור, חבורה, חבר, חברון, חגור, חגורה, חגר, חדר, חובר, חוקר, חור, חורב, חורון, חורי, חורש, חזיר, חטר, חירה, חירום, חירם, חמור, חמר, חמרא, חמרמרו, חמרן, חסר, חפר, חצצרות, חציר, חצור, חצרמות, חקר, חצרות, חצרון, חרב, חרבונה, חרד, חרה, חרול, חרון, חרוץ, חרוצים, חרות, חרטם, חרייונים, חריף, חריש, חרלים, חרם, חרמון, חרמש, חרן, חרס, חרפה, חרץ, חרצבות, חרק, חררים, חרש, חרת, חתר, טרחיהם, יזרחיה, יחר, ירח, ירחמאל, יריחו, יצחר, מחירה, מזרח, מחמר, מחסור, מבחר, מרוח, מרחב, מרחק, מרחשת, מחר, נחר, סוחר, סחר, סנחריב, נחור, עמיחור, פחר, פרח, פשחור, סרח, צרח, צריח, קרח, רוח, צחר, רוקח, רחב, רחבה, רחביה, רוצח, רחוב, רחום, רחוק, רחיטנו, רחבעם, רחם, רחמים, רחץ, רחק, רחל, ריח, רמח, רצח, רקח, רחש, שחור, שחר, שיחור, שרח, רתח, אחרית, שחרות, אזרח, מסחר, תרח.

חרוץ, חר-וץ. חור, חר-ו, היינו מקום מלא ונעשה בו חלל. והוא ע"י תוקף מדת הדין שמחלל ומחסר, חסר, חר-ס. והוא מדתו של יצחק אבינו גבורה, יצחק גימט' ח"ר, בחינת בחור גבור מלחמה, בחור, בו - חר. והוא בחינת רוח, רח-ו.

וסילוק זה הוא סילוק בפנימיות, לשון פנים, והיפוכו אחור, או-חר. כי צד האחור היינו סילוק הארת הפנימיות, ודו"ק. וכאשר נגלה האחור בפנים זהו בחינת חרון אף, חר-ון. בחינת רתח, רח-ת. ונגלה בנקב, בחור, שבחוטם. ועי"ז הקרוב נעשה רחוק, רח-וק. וכאשר נעשה ריחוק וסילוק גמור, זהו בחינת חרם, חר-ם. ובמהלכי זמן מתהפך אותיות חרם לאותיות מחר, כי נדחה מהיום - הוה, לעתיד - מחר. ובתיקון מתהפך לחמר, חמורו של אברהם אבינו, כדלהלן.

ובדקות, במדרגת מקום זהו חרב, בונה עולמות ומחריבן. חר-ב. ובמדרגת זמן זהו מחר, כנ"ל. ובמדרגת נפש זהו חרון אף כנ"ל. וכאשר נגלה בפועל אצל קין, ויחר לקין מאוד, נעשה קם על הכל אחיו ורצחו, רצח, רח-צ. והמשיך כח זה בתרח, תח-ר, ובבנו נחור, נו-חר. ונתקן ע"י אברהם הנקרא איתן האזרחי, אזרח, אז-רח. בחינת מזרח, מז-רח. ובפרטות אצל יצחק גימט' ר"ח, כנ"ל. ונתקן במקום קבורתם של האבות והאמהות, חברון, חר-בון. וביתר נתקן אצל רחל, רח-ל. ובפרט בבשורת בנה. עוד יוסף חי, ע"י סרח בת אשר, סרח, ס-רח. שנתקן החלל שסברו שמת ונעשה חלל.

ושלמות תיקון חלל זה במ"ת בלוחות שהיו חלולים. והיה הכתב חרות על הלוחות, חרות, חר-ות. ונתינה התורה בחורב, חר-בו. אולם "עלובה כלה שזינתה תוך חופתה", חטא העגל, בחינת חרפה, חר-פה. ונפל התיקון ועשו העגל, כמ"ש (שמות, לב, ד) ויקח מידם ויצר אתו בחרט, חר-ט. ואמרו במדרש, ויסעו מהר ה', שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים, כתינוק הבורח מבית הספר. ברח, ב-רח. וזו בחירה לברח, היפך בחירה להתחבר. בחר, ב - חר. ותינוק שבורח בחינת אפרוח שפורח והולך מאמו. אפרוח, אפו-רח. ואזי נתהפך מדרגתם מלובן עליון, צחר, צ-חר, לשחור, שו-חר. ונתרחקו יותר מן האם, מרחם האם, רח-ם.

אולם אף שחטאו מ"מ נשאר ריח של קודם החטא, ריח, רח-י. וזה מכח מדת הרחמים, רחם, רח-ם, שלעולם נשאר ריח מן המדרגה שנסתלקה.

מדור רל"א שערים

ו-ר

אור. א-ור. שורש הכל אור, אורו ית"ש. ונתפשט באויר, אי-ור, בחינת רוח, רו-ח. וזה נעשה ע"י י' מאמרות, בחינת "אומר ועושה", כמ"ש רבותינו. אומר, א-ם-ור. בחינת בורא, בא-רו.

ושלמות התיקון קו אמצע, קור וחום, קצוות. רויה, אמצע, רו-יה. וזהו שמתפלל כה"ג בצאתו מקה"ק ביוה"כ, ששהא שנה זו שנת רויה. ובחינת רויה זו, היא תורה אור, כנ"ל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אור, רוח, אומר, אופיר, אוצר, אוריאל, אוריה, אורים, אורך, אושר, אזור, אחור, אחשוורוש, אליצור, אסור, אפריון, ארון, ארוך, ארמון, ארנון, אשור, שור, תרועה, בחור, בור, גורל, גבור, גור, גרון, דור, בוקר, בורא, חמור, חרון, חרוץ, חרוץ, טהור, יריחו, ישרון, ירמיהו, בכור, כושר, כיור, כנור, מוסר, מישור, מגורה, מרום, צור, מצור, נותר, נעורים, סנורים, עבד, עור, פרור, צואר, צוער, ערוץ, קיטור, ראשון, ברון, רות, רוק, ברור, רחוב, רחוק, רצון, שופר, שמור, שרון, תורה, תנור, יתרו, תרומה, גדוד, גרוש, גרשון, גראון, דריוש, זכרון, זרוע, חגור, מוריה, מנורה, נורא, סופר, פעור, פור, צפור, הריון, שוטר, שריון, חבר, חוקר, חור, חצוצרה, חורש, חרון, חרמון, טהור, ירוק, ירושלים, זכריהו, בוצר, כור, כורש, כרוב, גרשום, מורג, כידור, ראובן, רויה, שבור, תרופה, קטורה, קטורת, מקור, שורש, שמרון, תור, נבוכדנאצר, נוצר, נור, נחור, עפרון, ערוה, ערבון, פוטיפר, פורים, פדהצור, צוריאל, רבוע, רוכל, רחוב, רכוש, רימון, רעואל, רעות, רמליהו, שחור, שבור, תבור.

ותחלה נסתכל באוריתא, תורה, תה-ור, וברא עלמא. ואזי הכל היה ביושר, י-ש-ור, בבחינת אלקים עשה את האדם ישר. והכל היה טהור, טה-ור. ועשה הקב"ה לחוה כמין אוצר, אצ-ור. צר למעלה ורחב למטה, כמ"ש חז"ל. והיה ראוי שיבא עליה אדה"ר, בבחינת בחור ובתולה, בחור, בח - ור. אולם בא עליה נחש, בחינת ערוה, עה-רו, ונתקלקלה. ועקר בתוליה, והפכה לכלי קבול, בור, ב - ור. וזה היה בר"ה, בחינת היום הרת עולם, הריון, הין-ור. ונקרא יום תרועה יהיה לכם, תרועה, תעה-רו. ונקרא יום הזכרון, זכן-ור. ובו תוקעים בשופר, שפ-ור.

אולם בו ביום חטאו אדה"ר וחוה, ואזי הכהו בסנורים, סנים-רו. כי פקחת עיניהם הוא סיתום, כנודע. ואזי עשו להם חגור, חג-ור. כלומר, נפלו כל מדרגת החגים. והוא בחינת אזור, אז-ור. ועשה להם הקב"ה כותנות עור, ע-ור. ואזי שמעו את הקב"ה מתהלך לרוח היום, רוח, רו-ח, כנ"ל. ואזי נסתרו מפניו ית"ש, ונעתקו ממדרגת פנים למדרגת אחור, אח-ור. וחל בהם חרון אף ה'. חרון, חן-רו. נאבד החן. ונסתלק בחינת ברוך, כך-רו. ונגלה בחינת ארור, אר-ור. ונשתנה ממדת חסד למדת גבורה, גבה - ור. גבור, גב - ור, בחינת האחורים של ו - ר, היפך אור, א - ור, כנ"ל, בחינת פנים של ו - ר.

ותחילת התיקון בר"ה כנ"ל, ימי רצון, רו - צן. זכרון, תרועה, זכן - רו, שופר. ונמשך ביוה"כ, תבא האם ותקנח צואת בנה, חטא העגל, שור, ש-ור. ע"י גורל, גל-ור, גילוי ותיקון בחינת ו-ר. גורל לעזאזל, וגורל לה', שהוא בחינת יעקב, עונות - תם, כמ"ש חז"ל, הנקרא ישרון, ישון-רו. לעומת אוה"ע, בחינת עם הדומה לחמור, חמ-ור. ונשמע קולו של כהן עד יריחו, יחי-רו. ומקום העבודה בהר המוריה, מיה-ור. ואזי מבורר, בר-ור, חלקו של יעקב שנטל את הבכורה מעשו, בכור, בכ-ור. וביהמ"ק נקרא צואר, צא-ור. בו יוצא ונגלה תיקון ו-ר. ושלמות התיקון ביוה"כ ע"י קטורת, שנכנס לפני ולפנים. קטורת, קט-ור. וביה"כ מאיר י"ג מידות של רחמים, ובפרט מזל נוצר, נץ-ור. ונגלה במקום בלוחות

מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה
בחור

מילון ערכים בקבלה
בחור

בלבביפדיה קבלה

בחור

אור א"ס

כתיב (קהלת, יב, א) וזכור את בוראך בימי בחרותיך.

ואמרו (מכילתא דרשב"י, טו, ג) ה' איש מלחמה ה' שמו, לפי שכשנגלה הקב"ה על הים, נראה להן כבחור עושה מלחמה. ועיין בזה"ק (אדרא רבא, ח"ג, קמא, ע"א) ונראה על הים כבחור טוב, הדא הוא דכתיב (שה"ש, ה, טו) בחור כארזים, עיי"ש. ועיין פסיקתא רבתי (כא). ובתנחומא (יתרו, טז) אמרו, נראה להם בימי שלמה כבחור לפי מעשיהם, שנאמר, מראהו כלבנון בחור כארזים.

צמצום

ששה צדדים, הם מיצרים, צמצום. וכתיב (שמות, יד, ז) ויקח שש מאות רכב בחור. ואמרו (תנחומא, בשלח, ח) משל מי היו, וכו', משל הירא את דבר ה' מעבדי פרעה. ועיין לקוטי תורה (בשלח).

קו

בחור, אותיות חבור. בחינת קו המחבר.

עיגולים

בחטא העגל הרגו את "חור" (עיין סנהדרין, ז, ע"א). והיינו שבמתן תורה נגלה להם כזקן מלא רחמים. וכאשר חטאו נפלו בחזרה למדרגת "בחור" איש מלחמה. ולכן הרגו את "חור".

יושר

יושר, ישראל, ישורון, כנודע. ואמרו (אבות דר"ג, מג) ישראל נקרא בחור, שנאמר (ישעיה, מד, כ) וישורון בחרתי בו.

ג' קווים. וכתב בעמק המלך (שער טז, פרק מג) וז"ל, בחור - עולה כמנין ג"פ חסד, הכולל תלת קוי הבחור הזה, עכ"ל. ועיי"ש עוד (שער נ"ט). וכתב בפרי הארץ (וישלח) וז"ל, ידוע היות יעקב בחיר שבאבות, וכן משה בחיר שבנבראים. והנה ענין בחור, הוא דבר הממוצע ומכריע בין תרי

הפכים, הזה או זה, ובא השלישי והכריע בנתיים, והוא הנקרא דעת המחבר, ומייחד הכל אל אחדות פשוט, עכ"ל.

שערות

כתב בעמק המלך (שער טז, פרק מא) וז"ל, נמצא שהחילוק שהוא בין בחור לזקן, תלוי בהשערות, לכך אומר רשב"י ע"ה בתיקון השערות דז"א מארי נצח קרבין בתקונא יאה (זוהר, במדבר, קלו, ע"א), במיתוק הארז אשר בלבנון, בתקונא תקיפא שנאמר גדול אדונינו ורב כח, בריר כארזי רברבין ותקיפין, שנאמר בחור כארזים, עכ"ל. ועיין שער הכוונות (דרושי חג השבועות, דרוש א'). וקול ברמה (אות קמ"ו, אות קע"ז, ואות רי"ד). וכתב בבית עולמים (קכט, ע"א) וז"ל, ר"ל שגם בהיות האדם בחור בשנים ניכר מדתו בשערות שלו אם הוא מסטרא דרחמי או מסטרא דדינא, אם הם קשישין או שעיען, עכ"ל, עיי"ש. ועיין חגיגה (יד, ע"א) תלתלים שחורות כערב - במלחמה וכו', ואין לך נאה במלחמה אלא בחור. עיין אבות (ג, יב) לתשחורת. ועיין קול ברמה (אות רכ"א) סוד שערות זקן, שנקרא תפארת, ותפארת בחורים כחם, עיי"ש.

אזן

תחילת הדיקנא ב' פאות, מקבילות לאזן, ושם זהו בחינת בחור כארזים, פאה גימט' אלקים, בחינת תוקף הדין, כמ"ש בזה"ק. ועיין בית עולמים (קלו, ע"ב; קלט, ע"א). וז"ל הגר"א (ספד"צ, פ"ג) עלעין עד ומהאי גיסא, הוא תיקון ד', ור"ל הצלעות מכוסין בשערות, כמ"ש ותאנא האי דיקנא עד בחור כארזים.

חוטם

חרון אף, חרן, כנודע. וכתיב (שה"ש, ה, טו) בחור כארזים. ארזים גימט' חרן, כ"כ בבית עולמים (קלו, ע"א), עיי"ש. וכתיב (תהלים, לא) ואף אלהים עלה בהם ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל הכריע.

החכמים הראשונים היו ממיתים בראיה, גימט' הכי הוי (מו"ק, יז, ע"ב), עכ"ל.

ובבחינת התיקון אמרו (שלהי תענית) בחור, שא עינך וראה וכו'. וכתב (יאל, ג, א) ובחוריים חזיונות יראו.

עתיק

בקריעת ים סוף נגלה להם כבחור איש מלחמה. והוא מדרגת עתיק, כמ"ש (שמות, יד, טו) מה תצעק אלי, בעתיקא תליא מילתא. וכתב בעמק המלך (שער טז, פרק נט) וז"ל, ובחורים, אותיות בחור-ים, שהשליך אותם במצולות ים בשלהוביתא דאשא וכו', עכ"ל. ועיין מכילתא (עשרת הדברות, אנכי).

אריך

כתב בעמק המלך (שער טז, פרק מא) וז"ל, ומלת בחור עולה כמנין גבורה, וכמנין יראה, וכו', וגם עולה כמנין רוגז, רח"ל. ומיד כשנמתק מאור ארז (כמ"ש בחור כארזים) דאריך אנפין, עולה כמנין ג"פ חסד (עולה בחור) הכולל תלת קוי הבחור הזה. וכמנין אריה, אשר הוא האש שהיה רובץ ע"ג המזבח בבית ראשון, לרמוז על חסד החסדים שהיו ממתקים שם אלה"ם העולה כמנין אש עם הכולל, כזה אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם, ועולה ג"כ ברחמים, ותחליף הוי"ה בא"ת ב"ש, דהיינו מצפ"ץ, עכ"ל.

וכתב בזמרת הארץ (אות סה) וז"ל, דמשום הכי לפעמים שערו לכן והוא עדין בחור, משום שלקח בחינות יתירות מא"א, עכ"ל. ועיין בני יששכר (מאמרי חודש תמוז אב, מאמר ד) סוד עליית ז"א, בחור, לא"א, בחינת בחורים וזקנים "יחדיו".

אבא

כתב בקהלת יעקב (ערך בחור) וז"ל, בחור בגימט' יסוד אבא גו יסוד אמא עם הכולל, עכ"ל, עיי"ש.

כתב בשם משמעון (איכה) וז"ל, ידוע בפרק כל כתבי האריז"ל, כי מיום שנחרב ביהמ"ק, נתבטל הזיווג העליון דאו"א, שהוא לתת מוחין חדשים לזו"ן, כידוע. ונודע דאו"א נקראים זקנים, וז"ש זקנים משער שבתו, אז בחורים שבתו מנגינתם, שהם המוחין ההם, ודו"ק, עכ"ל. ועיין ליקוטי הלכות (או"ח, שבת, ה"ז).

ומידת התיקון מאיר אריכות אף, וזהו ביוה"כ כנודע, ודייקא אז אומרות בנות ישראל (שלהי תענית) בחור שא נא עינך וכו', ואין שם ח"ו גיאוף לשון חרון אף. עיין רסיסי לילה (אות נד).

פה

פה דקלקול, פרעה, פה-רע, כנודע. ועליו כתיב (שמות, יד, ז) ויקח שש מאות רכב בחור. וכתב בקהלת יעקב (ערך רכב) וז"ל, הענין כי פרעה מאחורי העורף יונק ממוחין דקטנות, כאשר אסר את רכבו ומרכבתו הטמאה ורצה לינק ממוחין, אז ויקח הוא ית"ש שש מאות רכב בחור, ר"ל שש אותיות מג' מוחין מאותיות אלקים, ואז נשאר רכב, עכ"ל, עיי"ש כל החשבון. ועיין כתובות (ח, ע"ב) בהספד על הבחור שמת שאמר בהספדו קרא, על כן בחוריו לא ישמח ה' וגו' כי כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה וגו', עון ניפול פה, עיי"ש.

עינים - שבירה

שורש הרע. והוא בחינת סמא"ל, כנודע, שרו של עשו, אדום, שהם המלכים שנשתברו, מלכי אדום. ואמרו (זוה"ק, בשלח, נא, ע"א) הכי תאנא הוה סמאל אוזיף ליה שית מאה רתיכין מקטרגין לסייעא ליה, הו"ד ויקח שש מאות רכב בחור. ועיי"ש (ואתחנן, רסט, ע"ב). ועיין שיח יצחק (ח"ב, בשלח, המשך).

וכתיב (ירמיה, יא, כב) הבחורים ימתו בחרב. חרב - חורבן - שבירה. וכתב (איכה, א, טו) קרא עלי מועד "לשבור" בחורי.

ובדרך רמז, כתיב (תהלים, נה, י) ראיתי חמס וריב בעיר, ר"ת בחור. ועיין בני אהרן (דרוש הרי"ח טוב על המנוח בן המחבר).

וכתב ברקאנטי (שם, בשלח) וז"ל, ודע והאמן, כי כשרדף פרעה אחרי ישראל, כי המלחמה היתה למעלה ולמטה, זהו ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים, כי שר של מצרים נתחבר עם סמאל, ונתוספו לו שש מאות לבד רכב מצרים, עכ"ל, עיי"ש. ועיין שערי אורה (השער שלישי ורביעי, ד"ה ודע והאמן). ושערי צדק (השער השלישי).

והבן, בחור, אותיות חרוב. וכתב בעמק המלך (שער טז, פרק מא) וז"ל, ומלת בחור עולה כמנין גבורה, וכמנין יראה, שמדת הדין נקרא יראה. ולכך

אמא

בחור, בחינת ז"א (עיין ערך קטן ז"א). ואמא הוא אם הבחור. ובה נמצא כשהוא תלת גו תלת. וכתוב (ירמיה, טו, ח) על אם בחור שודד.

ז"א

שם מ"ה, מצת. והחילוק בין זקן לבחור, שבחור מצהיב מצחו, משא"כ זקן נעשה במצחו קמטים.

שש. וכתוב (שמות, יד, ז) ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים. ואמרו (זהר חדש, שה"ש, יט, ע"א; זוה"ק, ח"ב, מו, ע"ב) שהוא כנגד ישראל שיצאו בבחינת "שש", ששים רבוא. וילדו "ששה" בכרס אחד. וכלל ישראל נקרא בחור, כמ"ש (אבות דר"ג, מג) ישראל נקראו בחורים שנאמר וישורון בחרתי בו. עיי"ש כל אלו שנקרא בחורים, וכו', י"ב אלו נקראו בחורים, וכו'. והוא כנגד י"ב גבולי אלכסון. וכן תיבות רכב בחור, בשש נקודות. עיין הכתב והקבלה (תולדות, כה, לא). וכתב ברמ"ז (שמות) וז"ל, שש מאות רכב בחור, שהו"ק שלקח הם בחור, רי"ו, ו' פעמים אל"ה, עכ"ל. ועיין זוה"ק (נשא, קמא, ע"א) שז"א נקרא בחור כארזים ביחס לעתיקא. ועיין פער"ח (שער חג השבועות, פ"א. ושער ר"ח חנוכה ופורים, פ"ג). ובאר מים חיים (בשלה, טו). ובית אהרן (אסרו חג). וקהלת יעקב (ערך דגן).

נוק'

כתיב (ישעיה, סב, ה) כי יבעל בחור בתולה וגו'. ז"א את נוק'. ועיין כתובות (ז, ע"א).

נקבה לשון נקב, חור. בחור, נוטריקון, בו-חור. בא - חור, נכנס לתוך חור הנוק'.

וכתב באמרי פנחס (ש"ד, שבת ומועדים, אות קנא) לכן היו אומרים ביו"כ בחור שא נא וכו', והיו משדכין ביום זה, כי ביום זה מתחילין זעיר ונוק' להחזיר פנים בפנים, עכ"ל. ובעומק בחור ובתולה, בחור, בו-חור, כנ"ל שנכנס לתוך חור הנוק'. ובתולה, בה-תל, שנכנס לתוכה תל, דבר בולט כתל, ודו"ק. ועיין מלבי"ם (ירמיהו, ביאור המילות, טו, ח) וז"ל, בחור - בא לרוב על מי שלא נשא אשה, בחורים ובתולות, עכ"ל. וזהו דלא כהנ"ל.

ומצד הקלקול כתיב (איכה, ה, יג) בחורים טחון נשאו. ואמרו (איכ"ר, ה, יג) לשון נקיה, כד"א ויהי טוחן בבית האסורים.

כתר

סוד נזיר. וכתוב (עמוס, ב, יא) ואקים מבניכם לנבאים ומבחוריהם לנזירים. והיינו שיעלו למדרגת כתר. ואמרו (קה"ר, יא, א) שמח בחור בילדותך - מי גרם לך להבחר בזקנותך, תורה שלמדת בילדותך.

חכמה

כבוד חכמים ינחלו. והוא בחינת מכוּבד וחשוב. חשב, גימט' יש, סוד והחכמה מאין תמצא, והיא בחינת יש, כנודע. וכתב הרשב"ם (בשלה, יד, ז. וכן הוא בהרבה מפרשים) וז"ל, רכב בחור - רכב חשוב ומובחר, עכ"ל. כי בחור לשון מובחר.

כתב במצודות דוד לרדב"ז (מצוה כג) וז"ל, והזקן חייב לקום מפני החכם אעפ"י שהוא בחור, עכ"ל. וכתוב באריז"ל והובא בשמן ששון (שער המצות, קדושים, אות ט) וז"ל, כשמקיים מצות קימה, אם הוא מששים שנה ולמעלה, יכוון להו"ה דס"ג, ואם הוא ת"ח בחור, יכוון להו"ה דמ"ה, עכ"ל. ועיין רמב"ם (פירוש המשניות, אבות, פ"ד). וכאשר לא זכה לחכמה גמורה, אזי כתיב (קהלת ז, כט) והמה בקשו חשבונות רבים, ר"ת בחור.

בינה

שמחה בבינה, כנודע. בחינת יין המשמח. וכתוב (קהלת, יא, ט) שמח בחור בילדותך.

כתב בקהלת יעקב (ערך בחור) בחור ר"ת בינה חכמה, רצוא ושוב. וכתב עוד שם (ערך שמחה) וז"ל, בחור הוא בזמן שאין לו רק מוחין דקטנות, ע"כ בחור בגימט' גבורה, ואז המוחין שלו גימט' שמח, עכ"ל.

וכתב בקול ברמה (אות קי"ד) וז"ל, כארזים, כמנין חשמ"ל. וכבר נודע דאריז הלבון הם ו"ק דבינה, והמקיף היורד על זו"ן נקרא חשמ"ל, כנודע, עכ"ל.

וכתיב (קהלת, יא, ט) שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחרותך.

ובקלקול כתיב (ישעיה, ט, טז) על כן על בחוריו לא ישמח וגו'.

רחובות הנהר. וכתוב (ירמיה, ט, יט) להכרית עולל מבחוץ בחורים מרחובות.

דעת

משה. כתיב (במדבר, יא, כח) ויען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו. ועיין אבן עזרא (שם). ובהיכל הברכה (שם). ובעומק נשאר לעולם בחור ולא הוליד בנים, כמ"ש (עירובין, סג, ע"א) אמר ר' לוי, כל דמותיב מלה קמיה רביה, אזיל לשאול בלא ולד, שנאמר ויען יהושע בן נון משרת משה מבחוריו ויאמר אדני כלאם, וכתיב נון בנו יהושע בנו. ואמרו חז"ל (ועיין דרשות ר"י אבן שועיב, בהעלותך) שיהושע מת י' שנים קודם זמנו בכלל מה שאמר, והיינו שדבק עדיין במדרגת בחור, ודו"ק.

חסד

בחור בג"פ ג"פ חסד. עיין עמק המלך (שער טז, פרק מג). וזהו ר"ז אותיות שבשם ע"ב. עיי"ש (פרק סד).

על אברהם אמרו (שבת, קה, ע"א) בחור נתתיך באומות. ואמרו (ב"ק, צז, ע"ב) מטבע של אברהם אבינו, זקן וזקנה מצד זה, ובחור ובתולה מצד אחר, ועיין רש"י שם, לשון אחד, בחור זה יצחק. והיינו כנ"ל שגבורה עולה ג"פ חסד, ועולה בחור, ולכך נכלל יצחק שהוא גבורה באברהם שהוא חסד, ולכך על מטבע של "אברהם" יש בחור יצחק, ודו"ק. ויש מהלך להיפך, שאברהם בזקנותו היה בבחינת בחור. עיין בית יעקב (לך לך).

גבורה

בחור, חסון, וגימט' גבורה, כ"כ בתרגום. וכתיב (תהלים, פט, כ) שויתי עזר על גבור הרמותי בחור מעם. ועיין חגיגה (יד, ע"א). ואמרו (תנחומא, בשלה, ח) ויקח שש מאות רכב בחור - משל מי היו, וכו', משל ה"ירא" את דבר ה' מעבדי פרעה. הרי למדנו שהירא את דבר ה' הם היו תקלה לישראל. וכתב הרקאנטי (בשלה, יד, ח) וז"ל, ואז לבש הקב"ה שלשה מיני מלבושים, לבוש מלכות ל"תפארת" גאון יעקב (ת"ת), לבוש ה"חסד" מצד אברהם להציל בניו, לבוש מלחמה מצד הגבורה להלחם עם מרכבות של מצרים וסמאל הרשע, עכ"ל. עיין ערך קטן עינים - שבירה. וכתב בפני דוד (בשלה, ט). ומקור דבריו בספר הליקוטם, בשלה) וז"ל, ויקח שש מאות רכב, כלומר שאם מרכב תסיר ממנו ששה, ישארו רי"ו, שהוא גימט' בחור, והוא גימט' גבורה. וז"ש ויקח שש מתיבת רכב, שמסך רכב הוציא

שש, ונשאר בחור, גימט' גבורה, עכ"ל. ומעין כך כתב במגלה עמוקות (בלק). וכתב שם, רכב בגימט' מלאך סמא"ל, עיי"ש. וכתיב (תהלים, עח, סג) ובחוריו אכלה אש. ועיין נדה (יט, ע"ב) איזהו אדום, כדם אצבע קטנה של יד שנטפה וחייתה וחזרה ונגפה וכו' של בחור שלא נשא אשה.

תפארת

כתב הגר"א (ספד"צ, פ"ג) וז"ל, וכן ז"א נקרא תפארת ונקרא בחור, כמ"ש (שה"ש, ה, טו) בחור כארזים. וכתיב (תהלים, כ, כט) תפארת בחורים כחם. ואמרו (זוה"ק, במדבר, קמא, ע"ב) כגיבור עביד גבוראן, ודא הוא תפארת, חילא וגבורתא ורחמים. ויעקב נקרא בחור שבאבות, כמ"ש (כ"ר, עו, א). ועיין תקט"ו תפלות לרמח"ל (תפלה יח).

אמרו (סנהדרין, ק, ע"א) כל המשחיר פניו על דברי תורה בעוה"ז, הקב"ה מבהיק זיויו לעוה"ב, שנאמר מראהו כלבנון בחור כארזים.

ועיין שערי אורה (שער החמישי) וז"ל, וסוד תפארת בחורים כחם (משלי, כ, כט), באמת, כי הכוחות כולם כלולים בספירת תפארת, ולפיכך הוא מנצח את הכל, עכ"ל, עיי"ש.

נצח

נו"ה, שם צבאות. וכתב רש"ר הירש (בשלה, יז, ז) וז"ל, בחור מציין בכל מקום את אנשי הצבא המוחברים, כך "מאה ושמונים אלף בחור" (מלכים, א, יב, כא) וכו', "רכב בחור" - רכב קרבי, עכ"ל.

כתב בקהלת יעקב (ערך בחור) וז"ל, שנצח הוד יסוד נקראים בחורים, כמו שחסד גבורה תפארת נקראים זקנים, עכ"ל, עיי"ש.

ובקלקול, נו"ה, רגלים שהולכים. וכתיב (ישעיה, מ, ל) ובחורים כשול יכשלו.

הוד

נוי. ואמרו (תיקונים, תיקון כו) ואנוהו, אדתמין לון בדמות בחור. ואמרו (תנחומא, בשלה, טז) ויקח שש מאות רכב בחור - מה עשה, עמד וקישט כל אותן הסוסים באבנים טובות ומרגליות. וזהו חלק מכיזת הים, ממון, נו"ה, ממונו של אדם שמעמידו על רגליו.

הילדות לבחרות, שם עיקר הבחירה. בחור, אותיות בוחר. וכדלהלן ערך קטן רוח.

מעשה. וכתב בייטב לב (חיי שרה) וז"ל, איש בחור בימי נעוריו כחו רב וחזק לעבוד את בוראו בבחינת מעשה, אולם השכל עודנו חלש ובלתי זך כמבואר במורה (ח"ג, פרק נא) וז"ל, וכבר ביארו כי הכוחות הגופניות בימי הבחרות ימנעו רוב מעלת המדות, וכ"ש המחשבה הזכה עולה ביד האדם משלמות המושכלות המביאות לחשק השם יתעלה, עיי"ש. ועיין מלבי"ם (שמואל, א, ט, ב).

רוח

בחור, אותיות ב-רוח. ובו עיקר הבחירה, וע"ש כן נקרא בחור, שאז עיקר זמן הבחירה.

נשמה

כאשר הבחור בוחר בטוב, נתעלה ודבק במדרגת נשמה. וזש"כ (תהלים, פט, כ) הרמותי בחור מעם.

חיה

כתיב (ישעיה, לח, טז) אדני עליהם "יחיו" ולכל - בהן חיי רוחי ותחלמיני - "והחיני", ר"ת בחור.

כתב בפירוש ר"י ברצלוני לספ"י (הקדמה) וז"ל, פעמים יראה להן בצורת זקן, פעמים בצורת בחור, בהוד, עכ"ל. וכתוב (זכריה, ט, יז) כי מה טובו ומה יפיו דגן בחורים.

יסוד

כתב בספר נפש החכמה (ח"ה) וז"ל, בבקר זרע את זרעך - כלומר בעוד שאתה בחור בילדותך זרע את זרעך לעשות פו"ר, עכ"ל. ועיין יבמות (סב, ע"ב). וכתוב (יחזקאל, ל, יז) בחורי און.

וכתב באמרי יוסף (בא) וז"ל, דצדיקים מעיקרא היינו בחורים שמשבחין את ימי הבחרות, עכ"ל. וז"ל סידורו של שבת (ח"א, השורש השני, ענף ב) כבחורים שלא טעמו טעם ביאה, עכ"ל, ודו"ק. שזהו צדיק. ועיין ליקוטי מוהר"ן (תורה כ"ז).

מלכות

דוד. ואמרו (אבות דר"ג, מג) דוד נקרא בחור, שנאמר (תהלים, עח, ע) ויבחר בדוד עבדו.

נפש

כאשר יש לאדם בקטנותו נפש בלבד, נמשך אחר יצה"ר, כנודע. וז"ש (שבת, סג, ע"ב) שמח בחור בילדותך וגו', עד כאן דברי יצה"ר, וזהו דוקא בילדותך, בחינת נפש, כנ"ל. אולם כאשר יוצא מן

מילון ערכים בקבלה

בחור

שהוא נקרא צדיק, ועליו אמר הכתוב, צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה. ולפ"ז נראה שבחור בנה"י, בחינת צדיק כנ"ל, והיופי ממדת הוד והדר, והבן. ועיין זוה"ק (ח"ג, טז, ע"א).

אולם יופי זה יש לו גם שורש בתפארת, כמ"ש הגר"א (ספד"צ, פ"ג, ד"ה והכל תלוי בדיקנא) וז"ל, וזש"כ (משלי, כ) תפארת בחורים כחם, שנקרא דיקנא דז"א תפארת, וכן ז"א נקרא תפארת ונקרא בחור, כמ"ש בחור כארזים, עכ"ל, עיי"ש בכל דבריו. ועיין זוה"ק (ח"ג, קלו, ע"א; קמא, ע"א), וכמ"ש הגר"א שם.

ובפרטות, בחור לשון חבור, כנ"ל. ויש חבור ביסוד ונוק', בבחינת (ישעיהו, סב, ה) כי יבעל בחור בתולה, וזהו חיבור גמור, ובפרט אצל בחור שתאותו מרובה. אולם יש בחינה נוספת, שז"א בחזה שבו יש חור ונותן שפע לנוק' בראשה ומאיר לה אחורי ראשה, שראשה נדבקת בחור ההוא דרך האחוריים כנודע. וזהו בחור, ב-חור, והבן.

וכן יש בחינה שבחור חסד, בחור בחור, לובן, בחינת חסד. וכן בשעה שמאיר בבחור - ז"א, הארת א"א, שעליו נאמר (דניאל, ז, ט) לבושה כתלג חור, אזי עולה שם בחור מז"א - ו"ק, למדרגת הארת א"א.

בחור זהו מדרגת ז"א, ו"ק, וכמ"ש בפע"ח (שער ר"ח ופורים, פ"ג) וז"ל, ולקח (פרעה) ת"ר רכב בחור, שהוא נגד ו"ק, עכ"ל. אולם כשמתעלה כבר אינו נקרא בחור, כמ"ש בשער הכוונות (דרוש הפסח, דרוש ב) וז"ל, ז"א הנקרא בן בכור, יורש מקום אביו ואמו עליונים, ונקרא זקן ממש ואינו בחור, לפי שעלה למדרגת חו"ב העליונים הנקראים זקנים, עכ"ל.

אולם פעמים הגבורה בפרטות נקראת בחור, כמ"ש בפע"ח (שער חג השבועות, פ"א, בהגה) וז"ל, בחור גימט' רי"ו, גבורה, כי מצדו בחור כארזים ותקיף, וכבחור במלחמה, עכ"ל. ודרך גברים לעשות מלחמה ולא נשים, ולכך בחור כנגד הגברים, כמ"ש בזוה"ק (ח"ב, מו, ע"ב). ועיין רמ"ז (שם). והבן שכאשר ז"א בכללותו נקרא בחור, הוא מלשון חבור, בחור - חבור, אותיות שוות, כי נתקבצו כל ו"ק ונתחברו ונעשו כאחד. עיין אברבנאל (ירמיה, טו, ח) וז"ל, ובחור הוא שם לקבוץ הבחורים, ע"ד שש מאות רכב בחור (לשון יחיד), וכן ת"י, עכ"ל. אולם ביחס לא"א ז"א בכללותו נקרא בחור וגבור, לעומת א"א הנקרא זקן ורך, בחינת אריך, אורך, אור-רך.

ומכח גבורת מלחמה, בחור במלחמה כנ"ל, נעשה חבורה, מלשון חבורה תחת חבורה, וזהו מכח הגבורה, וכן חבורה מלשון חיבור, כי ע"י המכה נצטר הדם ונתחבר.

ובחינה נוספת בבחור, הוא תוארו ויופיו, כמ"ש (שה"ש, ה, טו) מראהו כלבנון בחור כארזים. ואמרו (סנהדרין, ק, ע"ב) כל המשחיר פניו על דברי תורה בעוה"ז, הקב"ה מבהיק זיויו לעוה"ב, שנאמר, מראהו כלבנון בחור כארזים. ועיין ויק"ר (מצורע, יט, ג). ואמרו (מד"ר, נשא, י, א) בחור כארזים, זה הירא ומכיר בוראו

מדור ארמית

מילון ערכים בארמית
בחור - עלם

מילון ערכים בארמית

בחור - עלם

פושט צורתו ויתעלה ולובש צורות הצומח, והצומח שתכלית מציאותו להיותו מזון לכל חי הנה הוא פושט צורתו הקטנה הצומחות ויתעלה אל מדרגה יותר עליונה וחשובה להיות חלק ואבר מן החי, והבעל חי בהיותו מאכל לאדם פושט צורתו הפחותה ומתעלה להתלבש בצורת הבשר והדם שבאדם, ובאדם לובש צורת הזרע בעת אשר שלט האדם באדם להוליד ונעשה אדם. הנה נראה בעליל שתכלית כל הברואים איננה להיות עומדים בענינם שהיו בו בעת מציאותם, אבל תמיד יתבטלו ממצאותם הפחותה במדרגה ויתעלו אל מדרגה יותר עליונה וחשובה, ולכן נקראת הבריאה בכללה עולם ע"ש העליה והתעלות המכוון בו מאת הבורא ית' לא לרדת מטה אף לא להשאר במעמדם, הפך ברואי מעלה שנקראים עומדים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים), דומה לזה במכדרשב"י (פקודי רנ"ח ב') האי עלמא עולם אקרי, עולם סליקא, דסליק עלמא תתאה לגבי עלמא עלאה, עכ"ל. עיי"ש עוד בדבריו הנפלאים.

וכן ההולך בזריזות נעלם, נקרא עלם - עלמה, כמ"ש רש"י (שמות, ב, לח) וז"ל, ותלך העלמה - הלכה בזריזות ועלמות כעלם, עכ"ל. והיינו שההולך בזריזות נעלם מן עין הרואה, והבן.

ולפ"ז שורש בחור לשון בחירה, כי עיקר זמן הכוחות בימי הבחורות, כמ"ש (קהלת, יב, א) וזכור את בוראך בימי בחרותיך עד שלא יבואו ימי הרעה, שאז הוא עיקר זמן הבחירה שכוחו בתוקפו, ולכן נקרא בחור, שבוחר אם לדבוק בהעלם, או לדבוק בעלייה, והבן.

בחור - בחורים, בארמית נקרא עולים (תרגום בישעיה, סב, ה), עלם, וכלשון המלבי"ם (עמוס, ב, יא) בחור מציין מי שעומד במבחר ימי עלומיו שאז יצרו תוקפו, וצריך לנזירות כמעשה דשמשון הצדיק בנדרים דף ט, והיינו שנצרך לגבורה (והיינו שנצרך לגבורה, בחור גימט' גבורה כנ"ל [במדור מחשבה]), עכ"ל. ועיין רש"י (תהלים, צ, ח).

וזכר נקרא עלם, ונקבה נקראת עלמה, וכמ"ש ברד"ק (ישעיה, ז, יד) וז"ל, העלמה אינה בתולה, אלא עלמה כמו נערה תהיה בתולה או בעולה וכו', וכן לזכר קטן בשנים יקרא עלם, בן מי זה העלם, עכ"ל. ואמרו (יבמות, עו, ע"ב) ויאמר המלך בן מי זה העלם (שמואל, א, יז, נו), התם קרי ליה נער, הכא קרי ליה עלם, הכי קא אמר ליה, הלכה נתעלמה ממך וכו'. והרי שנקרא עלם מלשון נעלמות, כי בתוקף יצרו נמצא בנעלמות.

וביאור נוסף במהות תואר עלם - עלמה, ביאר בהכתב והקבלה (משפטים, כא, ו) וז"ל, בן מי זה העלם (ש"א י"ז), ישוב לימי עלומיו (איוב ל"ג), ותלך העלמה (שמות ב'), ונקרא כן מעמד הנעורים שאז האדם במעמד העליה, לעלות ולהתפשט בשטח גופניותו מיום אל יום. וכן הבריאה בכללה הנמצאת בפועל לעינינו דרך כלל נקראת עולם (וועלט), עד תאות גבעות עולם, ומתחת זרועות עולם, את העולם נתן בלבם, וגם מזה מענין העלי', כי כל הנבראים שבזה העולם יעתקו תמיד ממדרגת קטנותם אל מדרגה יותר ממנה, כי הד' יסודות פושטות צורתן העצמית ולובשות צורות הדומם, הדומם

